... ريپوټ له افترا پرته بل څه نه دي

باب دقضايي حکم د محکوميت د طرزلو الي ۹ برخه کې دقوي باب د استيناف محکمې ترڅنګ دا استهدايي په ورکولو اوه لوي څارنوالۍ د قضايي مقوليت د استهدايي ۹ اړوند چې دمقوليت په لحاظ د پروان د ... محکمې له خوا د ساتلو شوي پريکړې دطرفو ته ... کيږي، لازمې لارښوونې وشوې او هم د افغانستان د کارکوونکو د ملي اتحاديې د مرکزي شورا د حقوقو د احقاق په باب دقضايي شورا استهدايي له ... سره طرګنده شوه چې د اساسي قانون د ۱۲۰ مادې له حکم سره سم دمحکمو اولسو دعوو دطرزلو مرجع چې دحقيقي او حکمي اشخاصو له خوا وړاندې شي، محکمې دي له دې امله کولای شي د خپلې فيصلې په باب اړوندې واکمنې محکمې ته مراجعه وکړي په همدې ترتيب د عالي شورا په غونډه کې د قضايي کادر د درجې د تثبيت د کميسيون د نظر په پام کې نيولو سره دقضايي کادر د حقوقو او امتيازونو له طرزالعمل سره سم د پنځو تنو قاضيانو دقضايي کادر ته لوړول تصويب شول

باختر

کوم ناروغ ته د روژې خوړل روا دي ! (۲ مخ)

د جرګو جوړول زموږ د ټولنې سره اړتيا ده (۲ مخ)

د روژې په مبارکه مياشت کې بايد له اړو اړخو سره مرسته وشي (۲ مخ)

د ترهګرۍ پر ضد د مبارزې او سولې لپاره د سعودي د پاچا رول (۲ مخ)

Ketabton.com

د تخار ... د پوهنې پراختيا غواړي

د جمهوري رياست لومړي مرستيال مارشال محمد قسيم فهيم پرون د تخار ولايت له يو شمير عالمانو، سپين ږيرو، استادانو او د پوهنې له مسوولينو سره وکتل. دجمهوري رياست مطبوعاتي دفتر بياخبر ورکوي، د دغې کتنې په بهير کې دجمهوري رياست لومړي مرستيال د پوهنې کارکوونکي ...

... جدي هلو ځلو هيله وکړه. دجمهوري رياست لومړي مرستيال زياته کړه دهيواد راتلونکي په پوهو او زده کړو خاوندو ځوانانو پورې اړه لري او موږ هغه وخت دسمسور او پرمختللي هيواد خاوندان کيږو چې د پوهنې کارکوونکي په خپلو دندو کې هڅه اوهاند وکړي. په دې کتنه کې ...

سرمقاله

د ترهګرۍ پر ضد د مبارزې او سولې لپاره د سعودي د پاچا رول

د افغانستان د اسلامي جمهوریت جمهور رییس ښاغلي حامد کرزي د سعودي له پاچا او له خادم الحرمین الشریفین څخه هیله وکړه، چې د پاکستان حکومت له ترهګرۍ سره ګډې مبارزې او له افغان سولې سره مرستې ته راوبولي. حامد کرزي د خادم الحرمین الشریفین اعلیحضرت ملک عبدالله بن عبدالعزیز ال سعود ته وویل: «لکه تاسو اعلیحضرت چې په جریان کې یاست زموږ په ګاونډي هېواد پاکستان کې جلالتماب محمد نوازشریف د انتخاباتو په نتیجه کې د صدراعظم په توګه وټاکل شو او نوی حکومت یې منځ ته راوړ، افغان دولت په پاکستان کې د انتخاباتو د کامیاب بهیر د هرکلي ترڅنګ د پاکستان له نوي حکومت سره د ګډې سوله ییزې راتلونکې لپاره د هر ډول همکاریو اعلان وکړ. موږ لکه د تېر په شان یقین لرو چې د پاکستان او افغانستان دواړه مسلمان او ګاونډي هېوادونه یو شان د تروریزم له ګواښ سره مخامخ دي، له بده مرغه دلته له تروریزم او د اسلام د مقدس دین له نامه څخه ناوړه ګټه پورته کېږي او د اسلام ضد اعمال د اسلام په نوم ترسره کوي. اعلیحضرت خادم الحرمین الشریفین! په اسلامي نړۍ کې ستاسو اعلیحضرت درناوي او اغېز او په پاکستان کې د نوي حکومت منځ ته راتګ د نوي فرصت په توګه موږ ته دا هیله راکوي چې ستاسو اعلیحضرت د لارښوونو په رڼا کې خپل ستر هدف یعنې د تروریزم پرضد د افغانستان او پاکستان یو لاس کېدو ته رسېدلی شو چې دواړه ولسونه په سوله او امن کې د ورورۍ او ښه ګاونډیتوب ژوند وکړي. افغانان په دې برخه کې باور لري ستاسو اعلیحضرت د لارښوونو او مرستو غوښتونکي دي چې د هغو له برکته افغانستان پاکستان او سیمې ته سوله او ثبات راشي» حامد کرزي په داسې حال کې د سعودي له پاچا څخه د ترهګرۍ او اورېکي پر ضد له پاکستانه د مبارزې او له افغان حکومت سره د پاکستان له خوا د سولې په برخه کې د مرستې غوښتنه کوي، چې د پاکستان او نورو مغرضینو د ناوړو هڅو له امله د سولې پر سر د خبرو لپاره د طالبانو د قطر دفتر یې اغېزې او له پامه ولوېد او دغه راز پاکستان لا هم د خپلو موخو لپاره ترهګري او اورېکي روزي او هم یې هڅې ګړندۍ کړې، چې د افغان سولې لړۍ په پرله پسې توګه ناکامه کړي او پر طالبانو فشار راوړي، چې له افغان حکومت سره سوله ونه کړي، د دې ترڅنګ په قطر کې هم پاکستان له طالبانو او امریکا سره د افغان سولې تر نامه لاندې د افغانستان د تجزیې لپاره معاملې پیل کړې، خو ژر یې مخنیوی وشو، په همداسې حال کې د سعودي عربستان پاچا کېدای شي ښه منځګړیتوب وکړي او د حرمین الشریفین د خادم په توګه هغه ته ټول مسلمانان هیله لري او خبره یې منګي ته نه غورځوي، له همدې امله افغان حکومت ډېره د وخته دا هیله لرله، چې د قطر پر ځای سعودي عربستان د سولې د خبرو منځګړیتوب کړی وای، نو هیله ده، چې د سعودي پاچا او د حرمین الشریفین خادم په دې اړه خپل رول په ښه توګه ولوبوي او پاکستان لومړی له ترهګرۍ سره اغېزمنې مبارزې ته وهڅوي او بیا یې د افغان سولې لپاره مرستې ته اړ کړي، ځکه په اوسني ناورینځوالي کې هم افغانان او هم پاکستانیان له سخت ناورین سره مخ دي او هم د اسلام له سپېڅلي نامه څخه ناوړه ګټه پورته کېږي.

کومو ښځو ته روژه خوړل روا دي

احمد زلمی ښهار

دا خو روښانه ده، چې د حیض او نفاس په وخت کې ښځو ته د روژې خوړل روا دي، خو د دې تر څنګ هغه ناروغان، چې ناروغي یې اوږده او سخته وي او یا هم هغه کسان، چې د روژې نیولو په صورت کې ورته سخته او وژونکې ناروغي پیدا کېږي. نو روژه دې نه نیسي او پر ځای دې فدیه راوړي، چې یوه مسکین ته په کافي اندازه د خوراک برابرول او یا هم تر دې زیات څه د هرې یوې روژې په بدل کې پرې فرض ګرځول شوي دي، خو دلته د حیض او نفاس لرونکو ښځو تر څنګ نورې یو شمېر میندې هم شته، چې هغوی ته هم د روژې خوړل روا دي. نو دا کومې میندې دي؟ ځواب جوت دی، الله (ج)، روژه اسانه کړې او د روژې نیولو لپاره یې هم مسلمه امت سره جلا کړې دی یعنې پر هغو کسانو یې رحم کړی، چې روژه ورته زیان رسوي، په دې ډله کې یو شمېر میندې هم شته، چې روژه نیول ورته زیان رسوي او باید ویې خوري. دا میندې امیدواره او تي ورکوونکې میندې دي، چې د روژې په وخت کې د ناروغانو غوندې ګڼل کېږي که امیدواري او یا هم تي ورکوونکي میندې پر خپلو ماشومانو وېرېدلې، چې روژه به ورته ضرر ورسوي او یا به ماشوم ضایع کړي، نو په دې صورت کې هغوی ته روا ده، چې روژه وخوري او بیا یې په وخت سره قضايي راوړي. نړیواله ټولنه، ملګري ملتونه او ټول هېوادونه اوس په دې هڅه کې دي، چې د مور او ماشوم ژوند وژغوري. له بده مرغه افغانستان د

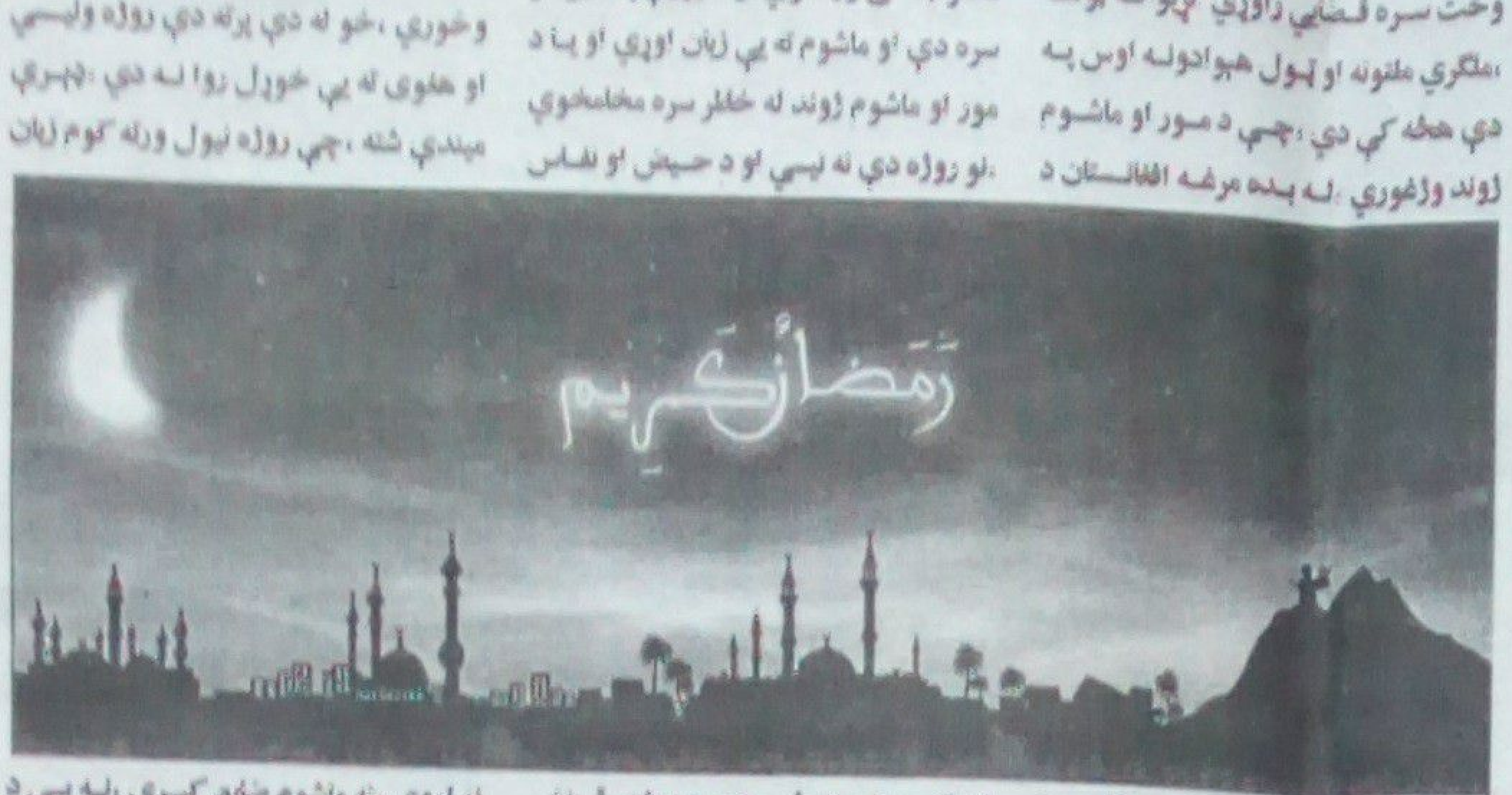

نړۍ تر ټولو بد هېواد د مور او ماشوم د ژوندانه لپاره او تریخ ځای په ګوته شوی دی. نو دا چې د مور او ماشوم ژوند هم ژغورل شوی وي او د هغوی ژوندانه ته پام شوی وي. نو هغو امیدوارو او تي ورکوونکو میندو ته، چې روژه یې ماشوم ته زیان رسوي یا یې ماشوم ضایع کېږي او یا یې شیدې کمېږي او یا وچېږي. نو هغوی دې روژه وخوري، په دې اړه د کتاب الفقه علی المذهب: د لومړي جلد په ۵۷۳ مخ کې پوره دلایل وړاندې شوي او هغه میندې، چې یا امیدواره وي او یا ماشوم ته تي ورکوي او د روژې په نیولو سره دې او ماشوم ته یې زیان اوړي او یا د مور او ماشوم ژوند له خطر سره مخامخوي، نو روژه دې نه نیسي او د حیض او نفاس لرونکو میندو په څېر دې د روژې قضايي راوړي. دا میندې که څه هم د هغو ناروغانو په شان یادې شوې، چې روژه ورته روا ده، خو قضايي به راوړي نه فدیه، ملو، چې دا میندې د ناروغانو په څېر یادې شوې، خو هغوی به د حیض او نفاس لرونکو ښځو په شان قضايي راوړي هره امیدواره او تي ورکوونکې مور دې فکر وکړي، چې روژه ورته زیان رسوي او که څنګه؟ که د روژې په نیولو سره دغو میندو او ماشومانو ته زیان اوښت، یعنې ماشوم یې زیانمن، پرې یې وچېدلې او نور مرضونه ورته پیدا کېدل. نو بیا دې روژه وخوري، خو که دې پرته دې روژه ونیسي او هغوی ته یې خوړل روا نه دي. ځېرې میندې شته، چې روژه نیول ورته کوم زیان نه اړوي، نه ماشوم ضایع کېږي، نه یې د ماشوم شیدې لږ کېږي او نه هم لوږې ناروغۍ پرې راځي. او یا ورته روا نه ده، چې روژه وخوري، خو د حیض او نفاس په موده کې پر ښځو روژه خوړل واجب دي، هغوی به یې هرو مرو خوري او په به موقع کې به د هرې یوې خوړلې روژې قضايي راوړي، یعنې د همغو خوړل شویو روژو په اندازه به له سره روژې نیسي ځکه یا هم پر دا ډول ښځو د الله (ج) له خوا رحم شوی، چې په ښه او اسانه موسم کې روژه ونیسي او دا د هغوی اختیار دی، خو قضايي یې لازمي واجب ده. قضايي به راوړي، چې هغوی له هم د روژه نیولو په څېر ثواب ورسېږي، ملو، چې هغوی په رمضان میاشت کې روژه نه نیسي او د رمضان میاشت روژه ډېر ثواب لري، خو دا د الله (ج) رحم دی، چې دا ډول کسان یا ښځې، چې د خوړل شویو روژو په اندازه یا روژې ونیسي او یا یې قضايي راوړي. نو همداسې ثواب ورکوي، لکه، چې د رمضان د میاشتې روژه نیولو ته یې ورکوي که یا هم د رمضان په میاشت کې د حیض او نفاس په وخت کې دا ښځې روژه ونیسي، نو یې ګټې نه ده، هیڅ ګټه یې نشته او روژه یې صحت نه لري، ځکه لمونځ یې، چې صحت نه لري، نو همداسې یې روژه هم صحي نه ده، خو د روژې او لمانځه تر منځ یې توپیر دا دی، چې د روژې قضايي پرې واجب ده او د لمانځه قضايي پرې نشته یعنې د خوړل شویو روژو قضايي به راوړي، خو د دا شویو لمونځونو قضايي پرې نشته او هغه الله (ج) ورېخښلي او هغوی یې لرې معاف کړي دي.

د جرګو جوړول زموږ د ټولنې ستره اړتیا ده

سمیع الله «سمیع»

جرګه زموږ په تېر پنځه زره کلن تاریخ کې زموږ له پلرونو او نیکونو څخه راپاتې شوې ستره او با ارزښته عنعنه او دود دی. نه یلې خوا که چېرته دبشریت پیدایښت او دغه دوام له نظر وکړای شي نو له دوو تنو ټولو لړکورنی قبیلی او بالاخره دلړی، هملتونو ترمنځ دتفاهم او خبرو دپیل زه په جرګه پیل شوې او تراوسه پورې یې په پیلاپیلو بڼو دوام موندلی دی. دلته داخبره باید په زغرده سره وکړای شي چې دجرګې دپیل تحفه دلېوالي ډیموکراسي پیلامه ګڼل کېدای شي کله چې انسان پیداشوي اودغه ژبه په خبرو راغلي، نو همدغلته دجرګې خبره هم ورسره ملګري ښکاري جرګې دهورلني اصل پربنسټ زموږ دهیواد په لرغوني تاریخ کې دود موندلی دی چې ددغه دود په دوام زموږ دخلکو هراړخیز ژوند بدلون موندلی دی. زموږ په هیواد کې ددولتونو او نظامونو په جوړېدلو سره جرګې هم خپل شکل نه بدلون ورکړی دی او ترننه وارسېدلي ده او ټول ولس په جرګه بدله شوېده په هیواد کې دآریانا دلمدن دانکشاف په بهیر کې په دوه ډوله جرګه رامنځته شوېده چې لومړی جرګه یې محلي یاکلیوالي جرګه وه چې په کلیو کې به دخلکو ترمنځ کېدله اودخلکو ترمنځ شخړې به په کې هوارېدلې په لوموړۍ جرګه کې به ښځو اوقارینه ووګډون کاوه دوهمه لویه ولسي جرګه چې دقومونو اوقبایلو مشرانو اوپوهانو به کې ګډون کاوه په نوموړې جرګه کې به دټولنې دراتلونکې په اړه پرېکړه کېدله اودولتي واکمن به هم په کې برخه اخیسته، چې واکمن به هم دهمدغې جرګې دپرېکړې له مخې ټاکل کېده. که زموږ دهیواد مذهبي بهیرته وکتل شي نو جرګو هم په کې ځانګړې برخه درلوده دبودایي مذهب په بهیرکې جرګې هم دود موندلی دی زموږ دهیواد دجرګو په هکله په ۳۹۹ کال کې یو شمېر چیني سیلاني زیارت کوونکو هم ډېر څه لیکلي دي داسلام په مقدس دین کې جرګه ته ځانګړي ارزښت څخه برخمنه ده اودقرآن عظیم الشان سوره الشوري هم په دې برخه کې نازله شوېده دنوموړې مبارکې سورې له مخې ټول مسلمانان په خپلو کارونو کې مشورې ته رابلل شوي دي. زموږ ستر پیغمبر اودبشریت لارښود حضرت محمد (ص) دخپل ژوند په ټولو اړخونو کې هڅه کړې چې دمسلمانانو ترمنځ ټولې شخړې دجرګې اومشورې له لارې حل کړي په دغې برخه کې کېدای شي چې له ډېرو بېلګو څخه یادونه وکړو په جرګه کې دراي ورکول یو مهم اصل دی او دجرګې ګډون وال مکلفیت لري چې درایوله اکثریت څخه متابعت وکړي اودغې ټولې پرېکړې په پوره ډول عملي کړي ولو که رایه یې هم نه وي ورکړې که داسلام تاریخ ته نظرورشي نودابه لرې په ډاګه شي چې زموږ ستر پیغمبر حضرت محمد (ص) له وفات وروسته دخلفای راشدینو په ټاکنه او وروسته داسلامي نړۍ په ټولو شخړو کې له جرګې څخه کار اخیستل شوېدي اودجرګې پرېکړې یې په ډېر ارزښت او امانت داري سره عملي کړي دي اوزیاتره دغه جرګې به په جوماتونو کې جوړېدلې کله چې دافغانستان خلک داسلام په مقدس دین مشرف شول نودعربانو په وړاندې یوړ سیاسي مقاومتونه راپورته کېږي اودغه مقاومتونه دخلکوترمنځ دجرګو په جوړېدلو سره زور اخلي اوخلک دوسلوال مقاومت په وسیله دېته هڅول کېږي چې له عربي اشغالګرو څخه ځان وژغوري چې د ابومسلم خراساني اوبوشمېر نورو نومیالیو شخصیتونو په ګډون عربان دېته اړکېږي چې له افغانستان څخه خپلې پښې سپکې کړي ددغو والیانو په رڼاکې جرګه زموږ په تاریخ کې زموږ دخلکو یوملي دودګرځول شویدی اوله خاص ارزښت اودرښت څخه برخمنه ده زموږ دهیواد په تاریخ کې ډېرې سترې تاریخي جرګې رامنځته شویدي چې ډېروستر ویښو اوشخړو ته یې دپای ټکی ایښی دی زموږ خلکو دجرګې پرېکړې په پوره ډول عملي کړېدي اوهیواد یې له ستروغمیزو څخه بچ کړېدي اودیو سوله ییز ژوند لارښوونه یې کړېده کله چې په هیواد کې کومه شخړه را پیداشوې اویادهیواد دزعامت دټاکلو خبره رامنځته شوی ده نو خلکونوبو جرګوته مخه کړې ده اودلویو جرګو په جوړولو سره یې خپلې ستونزې ته دحل لاره پیداکړېده کله چې په ۱۷۰۹ زکال کې دقومونو ترمنځ دهیواد د مشرد ټاکلوخبره راپورته شوه نولویې جرګې له لارې د قومونو مشران اومخوررا ټول شول اودمشرۍ پګړۍ یې دحاجي میرویس خان په سرکېښودله اونوروټولو خلکو دجرګې پرېکړې په پوره ډول ومنلې په ۱۷۴۷ زکال کې دکندهارپه شېرسرخ کې دلویې جرګې په ترڅ کې دقومونو دمشرانوله خوا احمدشاه بابا دهیواد، دواکمن په توګه وټاکل شو دامیرشیرعلیخان دوخت په لویه جرګه کې چې له ۲۰۰۰ څخه زیاتو استازو په کې ګډون درلوده ارزښتناکې مسئلې په کې وڅېړل شوې اوبیا په ۱۹۱۵ زکال کې دامیر حبیب الله خان دوخت لویه جرګه وه، چې په عمومي نړیواله جګړه کې دافغانستان بېطرفي په کې تصویب شوه په ۱۹۱۹ زکال کې دافغانستان دخپلواکۍ له ګټلو وروسته لویه جرګه وه چې دافغانستان اوشوروي اتحاد ترمنځ یې رسماً اړیکې ټینګې کړې دشاه امان الله خان په وخت کې په ۱۹۲۱ زکال داګست په ۷ مه لویه جرګه وه چې په دغې جرګه کې دبرتانیا وړاندیزونه رد شول اودافغانستان اوشوروي اتحاد ترمنځ یې ددوستۍ قرارداد تصویب کړ په ۱۳۰۱ هجري شمسي کې دجلال آباد لویه جرګه وه، چې دافغانستان اساسي نظامنامه (قانون، په کې تصویب شو په دغې جرګه کې پرېکړه وشوه چې په هرو دریو کلونو کې دې په کابل کې لویه جرګه جوړه شي په ۱۳۰۳ لمریز کال کې پاتوبه جرګه جوړه شوه، چې ۱۰۵۲ تنو استازو په کې ګډون درلوده په دغې جرګه کې پر اساسي نظامنامه بیاغوروشو اوبیاله دشاه امان الله خان له سفره وروسته په ۱۳۰۷ لمریز کال کې هم لویه جرګه جوړه شوه دشاه امان الله خان له واکمنۍ وروسته هم زموږ په هیواد کې دلویوجرګوجوړېدلو دوام پیداکړی دی په ۱۳۲۰ لمریز کال کې چې د۱۹۴۱ زکال سره سمون خوري دنړیوالې دوهمې جګړې په دوران کې لویه جرګه جوړه شوه په ۱۳۳۴ لمریز کال کې په کابل کې دافغانستان دخلکو منوی لویه جرګه جوړه شوه اودوولت په دفاعي قدرت ټاکېدوشو که خبره راولنډه کړم داعلیحضرت محمدظاهرشاه، دشهیدمحمدداودخان اودلوړکوډتا راوروسته په افغانستان کې د بېلا بېلو نظامونوله خوا لویې جرګې جوړې شوېدي چې وروستی جرګه یې په ۱۳۹۰ لمریز کال کې دلرم دمیاشتې په ۲۵ مه په کابل کې دودېزه لویه جرګه وه، چې د۲۰۳۰ تنو استازو ګډون جوړه شوې وه. دغه جرګه له امریکا سره دستراتیژیک تړون دلاسلیک دڅرنګوالي په هکله وه، چې له غور اوپرېکړو وروسته د۱۳۹۱ لمریز کال دغویي دمیاشتې په ۱۲ مه د سه شنبې په ورځ په کابل کې دولسمشرحامدکرزي اودامریکا دولسمشراوباما ترمنځ لاسلیک شوه، چې دامنیتي تړون برخه یې دافغانستان اوامریکا ترمنځ دیوړ شرایطو له مخې همدا اوس تربحث لاندې ده په دغو شرایطو کې ولسمشرحامدکرزي دامریکا له لوري په افغانستان کې دېموره سولې اوامنیت دټینګښت پر ضمانت ټینګار کوي. دولسمشرغوښتنه اوشرایط دافغانستان دخلکو کلکه غوښتنه وه اودافغانستان دولت اوخلک دنوموړوشرایطو په عملي کولو کې دافغانستان ملي حاکمیت اوځمکنۍ بشپړتیاوېني اوافغانستان دملي ګټو په نظرکې نیولوسره دیو خپلواک هیواد په توګه ساتلې شي. افغان ولسمشرتل داهڅه کړېده چې له امریکاسره دامنیتي تړون په لاسلیک کې له بېړې څخه کار وانه خلي دولسمشرددغه دریځ په وړاندې یوشمېر ډلې ټپلې اوسیاسي ګوندونه داسې فکر اوتبلیغ کوي چې ګنې ولسمشر دامنیتي تړون په سر په وضع شویوشرایطو کې خپل ځانته امتیازات غواړي اوپه دې هڅه کې دی چې دولسمشرۍ ټاکنې وځنډوي اوخپل قدرت دوام لا پسې اوږدکړي. ددغه رنګه تبلیغ او څرګندونو په څنګ کې دامنیتي تړون دلاسلیک په اړه دلویې جرګې له جوړېدو سره هم خپل مخالفت څرګندوي. ددغه رنګه څرګندونو په څنګ کې افغان ولسمشر حامدکرزي په وار وار ویلي چې په قانوني ډول حق نه لري یا ولسمشرۍ ته ځان کاندید کړي. دګوندونو اواپوزیسیون ددغو څرګندونو په اړه دروان کال دچنګاښ دمیاشتې په ۲۱ مه دیکشنبې په ورځ دولسمشروياند ایمل فیضي په یوه غونډه کې وویل دروان کال دچنګاښ دمیاشتې په ۲۰ مه دهمکارۍ شورا چې له ۳۲ ګوندونو اوائتلافونو جوړه ده په خپل وروستي غبرګون کې هرڅلونکو ولسمشر ورټکټو په اړه خپله اندېښنه په ډاګه کړېده ددغو ګوندونو چارواکي وایي چې حکومت له امریکا سره دامنیتي تړون په سردلاسلیک په باب لویه جرګه رابولي اودخپل واک ددوام په نیه کې دی. ایمل فیضي زیاته کړه دلویې جرګې رابلل ځکه مهم دي چې له امریکاسره دامنیتي تړون موضوع یوه لرلیوتمهمه اودافغان ولس هراړلونکې ټاکونکې ده، نودهیواد، له لاوبوه باید خلک ددې اجازه ولري چې ددغه تړون په اړه خپل نظر څرګندکړي. دلویې جرګې رابلل یوازې دامریکا دامنیتي تړون لپاره دي په اوسنیو حساسو شرایطو کې ددولت له خوا له امریکا سره دامنیتي تړون دلاسلیک اوڅرنګوالي په اړه دلویې جرګې رابلل دافغانستان داساسي قانون اودافغانستان دملي ګټودتامین خلاف کار نه دي په تېر تاریخ کې هم دوخت داړتیا له مخې دهیواد دمهمو مسئلو په اړه تېروددولتونوهم وخت په وخت لویې جرګې جوړې کړې اودافغانستان قاربنه اوښځو په کې خپل نظر څرګندکړي اولازمي پرېکړې یې په کې کړي دي چې ښېګڼې یې مخکې په ډاګه شوې. دهمکارۍ اوسنی شورا چې نه یو شمېر ګوندونو اوډلو ټپلو څخه رامنځته شوې ده باید چې دلویې جرګې له جوړېدو څخه اندېښنه اوویره ونه کړي، اویه دغې جرګه کې دهیواد دلوړوګټودلا تامین لپاره پوره برخه واخلي اوله خپل دولت سره په دغې برخه کې اوږه ورکړي اوخپلې غوښتنې دخپل ولسمشر ددریځ له پیاوړتیا سره ملګرې کړي. جرګه دافغانستان په نیروپاڼلې تاریخ کې دافغانستان دخلکو دسیاسي اومدني ژوندانه دپیل اوپرمختیا یوه نه بېلېدونکې برخه ده، څوچې افغانستان وي اودافغانستان خلک وي نو جرګه به ورسره دهرې ستونزې په حل کې ملګرې وي. داځکه چې دجرګې ارزښت اودوام زموږ دټولنې دژوندپه بهیر کې یوه ستره اړتیا ده

د روژې په مبارکه میاشت کې باید له اړو وګړو سره مرستې وشي

آبرون

د روژې مبارکه میاشت د اسلام د سپېڅلي دین له پنځو ارکانو څخه یو رکن دی چې هر کال یوه میاشت پر هر بالغ مسلمان باندې د روژې نیول د یو ستر عبادت په شان فرض ګرځول شوي دي. د روژې په نیولو کې ډېر ستر فضیلت پروت دی چې هر مسلمان ته د هغې د نیولو لارښوونه شوې ده. د فضیلت په څنګ کې روژه د برکتونو میاشت هم ده چې ښېګڼې یې ټولې مسلمان امت ته رسېږي. د روژې په میاشت کې هر مسلمان اړ دی چې د سهار له سپېده داغه تر ماښامه پورې له هر ډول خوړلو او څښلو څخه ډډه وکړي البته د روژې د نیولو او ماتولو وختونه د اسلام د دیني عالمانو له خوا ټاکل کېږي. روژه پر بډای او غریب یو شان فرض ده خو بډایان کولای شي د روژې په میاشت کې د غریبانو پر حال او احوال پام ولري او له خپلو شتو څخه یوه اندازه هغو کسانو ته ورکړي چې د روژه ماتي له پاره څه نه لري دا کار د دنیوي او اخروي ډېره ستره ګټه لري. چې الله (ج) یې خپل بنده ته ور په برخه کوي. دغه راز روژتی مسلمان ددې ترڅنګ چې څه نه خوري او څه نه څښي باید د نورو له غیبته، بهتانه او دروغو ویلو څخه په کلکه ډډه وکړي لاس یې باید ناوړو کارونو ته اوږد نه شي او سترګې یې په ناروا کارونو پسې ونه ګرځي، ځکه دا د توبې او عبادت میاشت ده هر مسلمان بنده باید د الله (ج) په عبادت بوخت وي ځکه چې روژه د عبادتونو او اطاعت میاشت ده هر مسلمان باید دغه راز عبادت او اطاعت ته چمتو واوسي او یو مسلمان د بل مسلمان خیر او ښېګڼو له دعا وکړي په ټول عمر، خو په ځانګړې توګه په دې میاشت کې باید چاته ضرر ونه رسول شي او د الله (ج) حضور ته هغه بنده ډېر د نیکمرغیو وړ ګرځي چې بل ته یې زیان او ضرر ونه رسېږي. څرنګه چې مخکې مو وویل روژه د اسلام د سپېڅلي دین درېیم رکن دی او نیول یې فرض دي. روژه د عبادتونو او ښېګڼو میاشت ده روژه د سولې، ډېرو عبادتونو او یو بل ته د مرستې میاشت ده په روژه کې هر څومره لمونځ چې وشي ګټه یې هومره ډېره ده د قرآن عظیم الشان تلاوت او د تراویحو لمونځ د روژې یوه بله ځانګړنه ده د روژې په مبارکه میاشت کې د جنت دروازې خلاصې او روژه د قرآن عظیم الشان د نزول میاشت ده همدارنګه د قدر شپه هم د روژې په میاشت کې څرګندېږي دا ټولې ښېګڼې د مسلمان له پاره دي چې د الله (ج) له خوا یې پرزوینه شوې نو په هغه څوک دی چې د دغو ټولو ښېګڼو له دنیوي او اخروي ګټو څخه ډېره ګټه اوچته کړي. هر مسلمان دنده لري چې د روژې په میاشت کې له دښمنیو او جنګ جګړو څخه لاس واخلي، له دغو ناوړو کارونو څخه لرې والي ته پرواخې د روژې په میاشت کې بلکې هر وخت اړین دی چې مسلمان د بل مسلمان پر وړاندې توره له لاس تکړي خو که چېرته د کال په اوږدو کې د مسلمانانو ترمنځ خدای (ج) مه کړه شخړې او یا کومې ناندرۍ رامنځ ته شي نو د روژې مبارکه میاشت د سولې او پخلاینې میاشت هم ده او خوا بدي کسان کولای شي چې په دغې مبارکه میاشت کې یو او بل ته په خلاصه ټېره په اسلامي مینه او ورورولۍ د پخلاینې لاسونه سره ورکړي او پر ټېرو خوابدیو او ناخوالو باندې د بطلان کرښه راوباسي دلته اړینه ده چې ووایو افغانستان د اوږدو مودو جګړو قرباني شوی او زموږ دښمنان هم زیار باسي چې د افغانانو په منځ کې جګړې دوام ومومي او د افغانستان د سولې او امنیت په ګډوډولو په داده زړه خپلو ناوړو موخو ته ورسېږي خو که چېرته موږ افغانان هر چېرته چې یو او د هیواد په هر ګوټ کې چې ژوند کوو نو ژوند. افغانستان، اسلامیت او انسانیت له موږ څخه غواړي چې د افغانستان د دښمنانو ناوړو موخو ته په سوک ځواب وواېو او چاته اجازه ورنکړو چې زموږ پر وینو لوبې وکړي. له روژې څخه یوه موخه هم همدغه ده چې مسلمانان په سوله او هوسایه کې ژوند وکړي، دیو او بل حقه حقوقو ته درناوی وکړي له جګړو څخه له ورانیو پرته نور هیڅ شی لاس ته نه راځي او هم په دې اوږدو شپږو کې څه ګټه رارسېدلې ده. موږ باید د الله (ج) پر وړاندې زموږ اطاعت زموږ د دنیا او عقبا له پاره د ښېګڼو لاره شي له هرې بدۍ څخه پرهېز ددې مبارکې میاشتې غوښتنه ده او په دغه پرهېز سره زموږ عبادت بشپړېږي. نو راځئ د نیکیو لاره خپله کړو له خپلو مسلمانو وروڼو سره مرسته وکړو او له جنګ جګړو څخه لاس پر سر شو دغه راز خدای (ج) دې د روژې ډېر سپېڅلي عبادات د هر چا په نصیب کړي آمین

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوومه دوره ۳۰۸۹ مه ګڼه

روغتیا او ژوند

پې ازموینه او د هغې ډولونه

عطا محمد میاخېل

دا یوه په زړه پورې ازموینه ده چې د بدن د داخلي اجوافو او کانالونو د تفتیش او درملنې لپاره کارول کېږي. څو ډوله اندوسکوپي ازموینې د یوه انعطاف منونکې پلاستیکي تیوب په واسطه چې په وروستي برخه کې یوه نور لرونکې آله لري د اجراء وړ ده او د نومړو آزموینو په مرسته کولای شو د بدن اجواف مستقیما ووینو. له اساحو څخه نیونې واخلو، پولیپونه وربانديې لرې کړو او هم د وینې د بهیدلو مخنیوی وکړو.

اندوسکوپي د هضمي جهاز په تېره بیا د مرۍ، معدې او کولمو د التهابونو، قرحاتو، ټپونو، خونریزیو، تومورونو، پولیپونو (Polyps)، غیر نارملو جوړښتونو او زیات شمېر نورو ستونزو د تشخیص لپاره مرسته کوي.

د اندوسکوپي مهم ډولونه په لاندې ډول دي

۱ د خولې له لارې (Peroral Endoscopy) په دې اندوسکوپي کې لازمه ده چې تیوپ د خولې له لارې بدن ته داخل شي، ناروغ د مسکنو درملو په واسطه تسکین شي او د خولې د بندېدلو ریفلکس باید د موضعي انستیزي په واسطه نهي شي، کله چېرې اندوسکوپي د خولې مرۍ، معدې او اثنا عشر له لارې معاینه شي د پان اندوسکوپي (Pan endoscopy) په نوم سره یادېږي او که یوازې مرۍ معاینه شي د ایزوفاګوسکوپي (Esophagoscopy) په نوم او که یوازې معده معاینه شي د ګسټروسکوپي (Gastroscopy) په نوم او که یوازې اثنا عشر معاینه شي، دا عملیه د دوډونو سکوپي (Duodenoscopy) په نوم سره یادېږي.

2 کولونوسکوپي Colonoscopy په دې آزموینه کې کولونو سکوپ د مقعد له لارې غټو کولمو ته داخلېږي او نومړې کولمې مستقیما د کتنې وړګرځي.

دا آزموینه د اسهال، قبضیت، خونریزي او د ګېډې د کښتنۍ برخې د درد د اسبابو د معلومولو لپاره کارول کېږي. ناروغ ته باید

ووېل شي، چې خپلې کولمې د غایطه موادو څخه تخلیه کړي او 24 ــ 48 ساعته مخکې له آزموینې څخه مایع رژیم واخلي ترڅو کولون په ښه توګه ولیدل شي همدارنګه ناروغان باید د آزموینې څخه دوه شپې مخکې توصیه شوې مسهل درمل وخوري او یوه شپه مخکې Enema اجراء کړي. په دغه بهیر کې ناروغان باید خپل اعراض یاد داشت کړي چې د ګېډې خفیف کرمپونه او اسهال معمول دي د آزموینې پرمهال باید لومړی ناروغ ته لارښوونه وشي ترڅو مثانه تخلیه کړي او د پروسیجر د مخه ناروغ مسکن او د درد ضد درمل وخوري او داسې وضعیت اختیار کړي چې کولون سکوپ په آسانۍ سره غټو کولمو ته داخل شي. د دې عملیې په واسطه کولای شو چې د کولمو له جدار څخه پولیپ بېل کړو چې د (Polypectomy) په نامه یادېږي خیرنو شودلې ده چې وروسته (Colonoscopic Polypectomy) په 2 فیصده ناروغانو کې د کولون (Perforation) او په یوفیصد ناروغانو کې خونریزي د اختلاطاتو په توګه لیدل کیږي

3 پروکتوسکوپي (Proctoscopy) د ریکتم د لاندنۍ برخې او مقعدي کانال یوه آزموینه ده لومړی د ګوتې په واسطه ابتدایي آزموینه کېږي، وروسته آزموینه د پروکتوسکوپ په واسطه چې 3 انچه اوږدوالی لري اجراء کیږي. د دې آزموینې په مرسته کولای شو چې بواسیر، پولیپ، فیور، فیستول او ابسه تشخیص کړو

4 سګموییدوسکوپي (Sigmoidoscopy) کولونو سکوپي ته ورته آزموینه ده.

یوازې په دې استثنا سره چې په دې آزموینه کې د غټو کولمو سیګموییډ برخه هغه برخه چې د S حرف په څېر د نازله کولون او رکتم تر منځ واقع ده آزمویل کیږي سیګموییدوسکوپي د ډېرو فزیکي آزموینو یوه مهمه برخه ګڼل کیږي چې د داخله رنځ پوهانو په واسطه اجراء کیږي نومړې آزموینه د کولون د کانسر، ټپونو، پولیپ، تومورونو، خونریزي او نورو ستونزو په تشخیص کې مرسته کوي، ناروغان باید د آزموینې څخه یوه شپه مخکې او یا د آزموینې څخه څو ساعته مخکې د ډاکټر له هدایت سره انما (Enema) شي سیګموییدوسکوپي یوه نور لرونکې آله ده چې یوه ذره بیني عدسیه هم لري او ډاکټر ته اجازه ورکوي ترڅو د کولون مخاطي غشا معاینه کړي، په اوس مهال د اندوسکوپي په مرسته د تنفسي، کلیوي او مؤنث جنس د تناسلي سیستم ناروغۍ هم تشخیص او تداوي کیږي

له ماشومانو سره د بېلابېلو چلندونو پایلې

ژباړه: نعیمه غني

تاسو پوهېږئ چې له ماشومانو سره ستاسو د بېلابېلو چلندونو پایلې به څه وي؟ ډېرې کورنۍ له خپلو ماشومانو سره د خپل تفکراو هغه چلند له مخې چې له خپلو مېندو او پلرونو څخه یې زده کړي، چلند کوي او په خواشینۍ سره ډېرې میندې او پلرونه په راتلونکې کې کله چې ماشومان یې لوی شي وایي، موږ خپلو ماشومانو ته ښه ډوډۍ، کالي او زده کړې ورکړې، نه پوهېږو چې ولې داسې شول؟ دلته د ځینو چلندونو او د هغوی اغېزې او په راتلونکې کې د ماشوم غبرګون د هغوی په وړاندې یادوو.

چلند او پایله یې

که ماشوم تل تر نیوکې لاندې وي، نو هغه د نورو محکومول زده کوي که ماشوم په جنګ کې ژوند وکړي، نو جنګ او ناندري وکړي، نو د ګناه احساس به ورسره مل وي.

که ماشوم په تشویق او لیوالتیا کې رالوی شي، نو ډاډه او په خان باوري به وي.

که ماشوم د صبر او زغم په چاپېریال کې رالوی شي، نو هغه به هم صبر او زغم زده کړي.

که ماشوم د ستاېلو وړ وګرځي، نو قدر پېژندونکی به رالوی شي.

که ماشوم د نورو له تأیید سره رالوی شي، نو د خپل ځان ګرانښت زده کوي.

که ماشوم په پېژندګلوۍ او پوهه کې ژوند وکړي، نو له هدف سره ژوند زده کوي

که ماشوم په شراکت کې ژوند وکړي، نو هغه ورکړه او سخاوت زده کوي.

که ماشوم په انصاف او شرافت

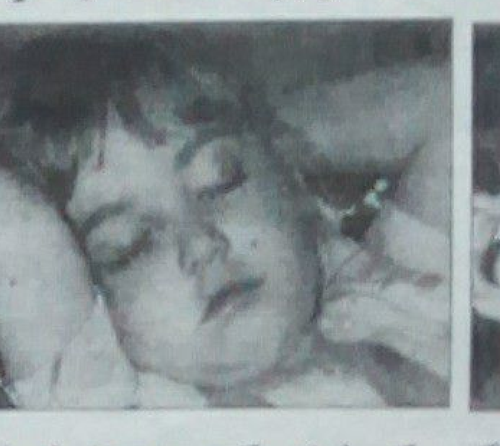

به زده کړي. که ماشوم په وېره کې ژوند وکړي، نو چرتی به رالوی شي.

که ماشوم په زړه سوي او ترحم کې ژوند وکړي، نو د ځان لپاره تأسف زده کوي. که ماشوم په ملامتیا کې رالوی شي یا په بازخواست کې ژوند وکړي، نو شرمېدونکی به وي.

که ماشوم په خجالت کې ژوند کې ژوند وکړي، نو هغه له خپل ځان سره وفاداري زده کوي که ماشوم په دوستۍ او ملګرتیا کې رالوی شي، نو هغه دا زده کوي چې نړۍ د ژوند لپاره یو ښایسته ځای دی. که ماشوم په سوله ییز چاپېریال کې ژوند وکړي، نو په راتلونکې کې به له رواني روغتیا نه برخمن وي.

چای ـ شین که تور؟ دواړه

په نړۍ کې له اوبو وروسته چای دی چې ډېر د خپلو موارد لري او ورځ تر بلې یې تأثیرات پر بدن جوتېږي مګر له شیدو سره یو ځای مصرف یې نه یوازې چې ګټه نلري بلکې د چای ځینې فواید هم له منځه وړي، همدارنګه ډاکتران توصیه لري چې درمل (تابلیت) باید له چای سره ونه خوړل شي او چای له غذا نه وروسته ژر ونه څښل شي ځکه چې د غذا ځینې مېنرالونه له منځه وړي د مثال په ډول غوښه چې په خپل ترکیب کې وسپنه لري او بدن خوراً زیات ضرورت ورته لري د غذا له خوړلو سره یوسمدستي د چای څښل د غوښې وسپنه له منځه وړي

شین چای

د امریکا د پنسلوانیا ایالت د محققانو موندنې ښیي چې شین چای سربېره پر دې چې د چاقۍ مخنیوی کوي د قلبي، وریدي، سرطان او ځینو نورو ناروغیو مخه نیسي

تور چای

تور چای په خپل ترکیب کې داسې

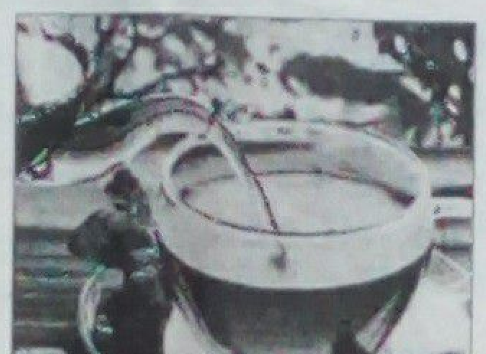

مواد لري چې په بدن کې د غذایي موادو ته هضم سره مرسته کوي او د احتراق عمل ته سرعت ورکوي په دې ترتیب سره د چاقۍ مخه ګرځي. علمي تحقیقات ښیي چې تور چای په لنډه موده کې د غاښونو، سربس اندازه څو ساتنې متره کموي، همدارنګه تور چای داسې مواد لري چې د هډوکو د خوړل کېدو پوسیدګۍ څخه مخنیوی کوي د تور چای په ترکیب کې چې کوم الیګالوکاتخین ماده وجود لري د خولې د ساري ناروغیو مخنیوی کوي او همدا ډول په خوله کې سرطاني غدې له منځه وړي په داسې حال کې چې پر نورسالو او سالمو غدو منفي تأثیر نه اچوي د چای ورځنۍ دوز څلور ګیلاسه بسودل شوی دی هیره دې نه وي چې چای مدرر دی او په زیاته پیمانه اوبه له وجوده خارجېږي ضرور ده چې د چای په څنګ کې اوبه هم و څښل شي

په افغانستان کې انټي بیوټیک څنګه کارول کېږي؟

کارپوهان وایي د انټي بیاټکو ډېر کارول ستونزې رامنځ ته کوي، ناروغان ورسره عادت کېږي بدن یې په غبې میکروب بدلېږي چې د درملنې په وخت مرسته نه کوي. کارپوهان وېره لري چې په دغسې حالاتو کې د یو کوچنۍ زخم درملنه هم نه کېږي اوس اروپایي چارواکي په دې هڅه سره عرېږي څنګه کولای شي چې په ګټه کار وکړي او یو نوی انټي بیاټک جوړ کړي چې ناروغانو ته یې په ورکولو کې احتیاط وشي اروپایان دې پایلې ته رسېدلي، چې د نابلهوتو پر ځای له طبیعي بوټو د درملنې لپاره ګټه پورته کړي، ځکه د طبیعي بوټو درملنه ګټوره ده، ناټلیې که له یوې خوا د یوه رنځ په مخنیوي کې مرسته کوي، خو له بلې خوا نور زیانونه اړوي، یو غړی زعوي، خو بل داسې اغېزمنوي، چې یا یې درملنه ناشونې ده. په تېره بیا لکه په افغانستان کې اوسني کارېدونکې دواګانې، چې له ګټې یې زیانونه ډېر دي باید هڅه وشي، چې له بوټو او

طبیعي ګیاوو څخه د درملو لپاره کار واخستل شي، لکه زرګونه کاله پخوا، چې د مصر ډاکترانو کارول، هغه مهال د مصر طبابت د نړۍ ګټوره طبابت یادېده، ځکه هغوی د ناروغیو درملنه پر طبیعي بوټو کوله

ډاکتر محمدحسین ((کلکاني))

د روږدو کسانو د درملنې په درې سوه بستریز روغتون کې ناروغانو ته ښې اسانتیاوې برابرې شوې دي

دهرې ورځې په تیرېدو سره پرېښه بې توکو دروږدوکسانوشمېر مخ پرډېرېدو دی حکومت او چارواکي اړدي، چې د نښه یې داروګانو داستعمال مخنیوی وکړي دغه کسان دې ته اړتیا لري، چې دمخدروتوکو له کارونې څخه لاس واخلي او په روغتونونوکې یې درملنه وشي له یونیم کال راهیسې دحنګلک په سیمه کې دروږدوکسانوددرملنې لپاره دعامې روغتیا وزارت له خوا درې سوه بستریز روغتون جوړ شوی چې په کې ډېرشمېرروږدي هېوادوال بستر او تردرملنې لاندې نیول کېږي، خودروږدوکسانودشمېر دډېروالي له امله نورو لوېو ددرملنې روغتونونوته ډېره اړتیا لیدل کېږي په دې اړه زموږ خبریال دعامې روغتیا وزارت دروږدوکسانو ددرملنې د درې سوه بستریزروغتون له کارډیناتورډاکتر محمدحسین (کلکاني) سره مرکه کړې، چې تاسې درنولوستونکو ته وړاندې کیږي:

پوښتنه: څرنګه، چې لیدل کېږي دروږدوکسانوشمېر مخ پرډېرېدو دی، نو دروږدوکسانوددرملنې درې سوه بستریزروغتون کومې آسانتیاوې ددغو ناروغانوددرملنې لپاره برابرې کړې دي؟

ځواب: دروږدوکسانوددرملنې روغتون په یوځل د درې سوو ناروغانوددرملنې ظرفیت لري په تېره بیا هغه روږدي کسان، چې دې کورۍ له ستونزې سره مخ دي دغه کسان دکابل سیند پرغاړو او په ځینو نورو ځایونوکې سره راغونډېږي او کله ناکله دکابل ښاریانو لپاره دخوروونې لامل ګرځي دوزیرانوشورا د پرېکړې له مخې درې سوه بستریزروغتون په پیل کې ددوه سوو کسانو دبسترولوظرفیت درلود، خو اوس ددغه روغتون ظرفیت درې سووکسانو ته لوړکړای شوی دی موږ په دغه روغتون کې دناروغانولپاره ښې اسانتیاوې برابرې کړې، دوی ته جامې ورکول کېږي، ځکه دوی په داسې خابونوکې ژوندکوي، چې جامې یې داغوستوړنه وي او همدا راز دحمامونواسانتیاوې موهم ورته برابرې کړې دغه ناروغان د ۴۵ ورځوپه موده کې زموږ تردرملنې لاندې نیول کیږي موږ په دغه روغتون کې په تکره داروپېژندنې ډاکتران او همدارنګه تولنیزکارکوونکي لرو درمل ناروغانوته په وړیاتوګه ورکوو ناروغانوته دروغتیایي نورمونوبرابره دوډۍ ورکول کیږي کله، چې دروږدوکسانوددرملنې موده بشپړېږي، پر ځای یې نور روږدي کسان بستريږي یا همدغه پراوېږي پلې کېږي زموږ سیمه ییز ډاکتران او ټولنیزکارکوونکي دروږدوکسانواوسیدنې سیمې ته ورځي او توضیحات اوڅرګندونې ورته کوي، چې دوی په خپله خوښه حاضر او روغتون ته زموږ د مونږ په واسطه رالېږدول کیږي او په روغتون کې ورته ټولې اسانتیاوې برابرې شوې دي دغه اسانتیاوې دکابل په ښارکې دروږدوکسانولپاره برابرې او دعامې روغتیا وزارت دېرمختیایي بودیجې له لاې تمویلېږي نورې اسانتیاوې لکه دځان پاکولو او د لاسونوپاکولودستمالونه، صابون، دغاښونوبرسونه او ټولې هغه اسانتیاوې، چې دوی ورته اړتیا لري ددوی په واک کې ورکول کېږي

پوښتنه کله، چې دروږدوکسانو ددرملنې موده بشپړېږي اوله روغتون څخه رخصتېږي، تاسې کومې چارې ددغو تداوي شویوکسانولپاره ترسره کوئ، چې بېرته نیشې ته مخه ونه کړي؟

ځواب موږ دغه تداوي شوي کسان هڅوو او همدارنګه دکاراوټولنیزوچارو، شهیدانو او معلولینوله وزارت سره هم اړیکې لرو هغوی دلته راځي، دروږدوکسانونومونه ثبت او خبري ورسره کوي دغه وزارت ځینې پروګرامونه لري، چې تداوي شوي کسان روزي او بېلابېلې حرفې اوملکونه ورزده کوي اوان تردې، چې کارهم ورته پیداکوي، خودغه بهیرزمانه اند په بشپړ ډول دمنلو وړنه دی، ځکه دغه وزارت دوی ته کار نه شي پیدکولی اودایوه لویه ستونزه ده، ددغه پروګرام ترڅنګ موږ یوداروړد پروګرام هم لرو ددغه پروګرام له مخې تل معتادینو ته سپارښته کوو، چې روغتون ته راشي په

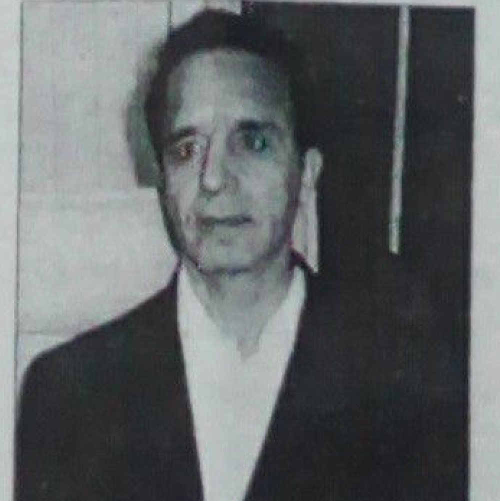

ډاکتر محمدحسین کلکاني

تېره بیا هغه کسان چې په کابل کې کور او ژوند لري، هغوی تعقیبوو، چې نښه هیره کړې دغه روږدي کسان په اوونۍ کې یو یادوه ځله راغواړو تریو کال پورې موږ دغه ناروغان تعقیبوو. چې نوی په دې موده کې بېرته مخدروتوکوته مخه کوي اوکه نه؟ خو دکارپیداکولو اسانتیاوې زموږ په واک کې نشته

پوښتنه دملګروملتونودمخدروتوکو څانګې څلور کاله وړاندې په افغانستان کې دروږدوکسانودرملنې یوه احصائیه وړاندې کړه ددغې احصائیې له مخې دروږدوکسانوشمېره نږدې یو ملیونوته رسیده، اوس دروږدوکسانوشمېره څومره لوړه شوې؟

ځواب په ۲۰۰۹ کال کې دملګروملتونو څانګې UNODC دروږدوکسانو یوه داحصائیې سرشمېرنه دعامې روغتیا وزارت په مرسته جبره کړه په دې احصائیه کې په افغانستان کې دروږدوکسانوشمېره ۹۴۰۰۰۰ کسانوته رسیده، خو له هغه وخته تراوسه بله کومه احصائیه اوسرشمېرنه نه ده ترسره شوې اوس دروږدوکسانوشمېرمخ په ډېرېدو دی اوموږ داسې یوه نوې سرشمېرنه په واک کې نه لرو

پوښتنه مخدروتوکوته دخوانانواونوروهېوادوالودمخه کولو دمخنیوی لپاره موکومې روغتیایي لارې چارې غوره کړې دي؟

ځواب دعامې روغتیا وزارت په دې اړه ځینې فعالیتونه لري، دینګې په توګه په حوماتونو، ښوونځیو اوخلکو ډلګې ګولې په سیموکې دمخدوتوکو له زیان څخه خلک خبروو اوډېوهې کچه یې لوړوو دایوازې دعامې روغتیا وزارت دنده نه ده، بلکې دپوهنې، حج او اوقافو اود کورنیو چارو د وزارتونو دنده هم دې اوهمدارنګه ټول هغه وزارتونه، چې په دې بهیرکې ښکېل دي، دا یې دنده ده، چې دعامې روغتیا وزارت په مرسته دمخدروتوکوزیان دښوونځیو زده کوونکو ته تشریح کړي زموږ دتجربې له مخې دغه پړاونه سګرټ څکولو څخه پیل کیږي او اوس چلم اوقلیان هم تر رواج موندلی دی زموږ یو شمېر خوانان په قصدي توګه غواړي، چې په مخدروتوکو روږدي شي موږ ځینې خوانان وینو، چې دسګرټوپه منځ کې نښه بې توکي کاروي اویا دسګریوفلترونه غوړوي اوله دې لارې دوی ته نښه پیداکېږي دغه نښه دوی دعادي سګرټوپه څکولو نه شي پیداکولی دغه نښه یې توکي پرخوانانو په پیل کې وړیا وېشل کیږي، خوکله چې پرې روږدي کېږي، بیادوی څېلنه اړکېږي، چې دغه نښه یې توکي ډیپو په وړاندې ترلاسه کړي په دې توګه خوانان پر مخدروتوکو روږدي کېږي همدارنګه ځینې نورې شبکې هم فعالیت کوي، چې خوانان دځینې باغلیان له لارې نیشې ته اړباسي، خوموږ دخلکو اوخوانانو دپوهاوي بهیر پرمخ بیایو، نودپورتنیو وزارتونو دنده ده، چې تبلیغي چارې داعلانونو اودمکتبونوته لارې ترسره کړي اوخلک دمخدروتوکو زیانونو څخه خبر او پوه کړي اود خوانانو دروږدي کېدو مخنیوی وکړي

پوښتنه تاسې دروږدوکسانوددرملنې په درې سوه بستریز روغتون کې وروسته له دې، چې دناروغانودرملنه بشپړېږي په دې روغتون کې له ځینو تداوي شویو ناروغانو څخه کار اخلئ؟

ځواب موږ کله، چې روږدي کسان تداوي کوو ددرملنې پرمهال دانشخیصوو، چې ځینې کسان دچارو په ترسره کولو کې اغېزمن اوډېسو تجربوخاوندان دي موږ دغه کسان درضاکارانوپه توګه اوپه ځېنه خوښه په روغتون کې داوږدې مودې لپاره پرکارګومارو، په دې موده کې دروغتون له خوا ترڅارنې لاندې نیول کیږي اوکه چېرې خانونه ښه وخلوي اوسوږ ددوی له وړتیا څخه ډاډمن شو، دکار ګرانو، مامورینو اومدیرانوپه توګه یې مقرروو اوترې کاراخلو موږ په دې ټنده موده کې ۵ تکره کسان له دغې ډلې رسماً پرکار ګومارلي دي له دغوکسانوڅخه دروغتون دکارو په توګه هم کار اخلو داستخدام شویو کسانومعاشونه له لس زروترلوو لس زرو افغانیو پورې ټاکل شوي دي دغه کسان په روغتون کې قرنطین دي، په دې مانا، چې له روغتون څخه دوتلو حق نه لري، چې دوی بیا مخدروتوکوته مخه ونه کړي، منفي فکرونه دیوکال په موده کې ددغو کسانوله ذهن څخه وځي اوپر نورمانوکسانوبدلېږي، چې ټولنې ته دخدمت جوګه شي

هېواد ـ نوري

(c) ketabton.com: The Digital Library

ادبي پاڼه

د پښتو ځوان غزل (د پښتو غزل تنقیدي جاج)

څېړندوی حبیب الله رفیع

قصیده یا بولله ، په عربي ادب کې یو بنیادي صنف ((ژانر)) دی، چې د عربو د جاهلي په دوره کې یې ډېره وده کړې وه او عربو به ډېر ارزښت ورکاوه، تر دې، چې پیاوړو شاعرانو به د قصیدو مسابقې سره کولې او د عکاظ په بازار کې او د مکې په دیوالونو به یې ځړولې او نور شاعران به یې ادبي مقابلې او ځواب ته رابلل. په بوللو کې به داسې ستاینې او غندنې کېدلې، چې کله کله به د عربو په قبایلي جګړو کې وویلې شوې، نود جګړې لوری به یې بدل کړ او بانللې جګړه به یې وګټله. د بوللې د ژباړې اغېزې لپاره به د بوللې په سر کې یو ډېر پیاوړی ادبي تمهیدو او داسې قوت، عذوبت، جذابیت او کشش به یې درلود، چې اورېدونکي به یې داسې راکښود، چې بیابه یې تر پایه بوللې ته غوږ ایښی و او ډېر جذباتو او احساساتو به یې لوبې کولې. د غزل دې تمهید ته یې تشبیب، نسیب یا تغزل وایه، چې د مینې او ښکلایه ستاینو به ولاړ و او الفاظ به یې دومره خواږه او رانه وو، لکه له ګلابو، چې شات جوړ کړي او دومره خوشبویه او رانه وو، لکه له ګلابونو چې عطر جوړ کړي، د ښکلي توږلي، ځلېدلي، مهین کړي او قالب کړي الفاظ په حقیقت کې هغه ږونې ختي وي، چې د غزل مانۍ پرې ودانېږي، خو د عربو په ګرمو او تبجنو دښتو او صحراوو کې بوللې خپله دا نازولې لور تل په اوږه ګرځوله او نه یې پرېښوده، چې پر دې سره ځمکه پلې شي، پښې یې وسوځي او پایې نور وجود د ګرمې په غشو داغمې شي، د دې تل پر اوږه سورې غزلې وجود ډېر نازک او مهین و، د مینې او محبت خبرې به په کې وې او بایې د طبیعت ښکلاوې ستاینې او یادونې. د غزلې لکه څنګه یې، چې بدن نازک او تنکی و، همداسې یې ګامونه او قدمونه هم واړه او لنډ وو، د تشبیب او تغزل بیتونه به ډېر لږ وو، له پنځو بیتونو پیلېدل او تر پنځلسو بیتونو اوښتل، سره له دې چې بوللې سوونو بیتونو ته رسېدله. د غزلې خبرې هم لکه د ماشوم غوندې خوږې او وړې وې، په هر بیت کې به یې یوه خبره بشپړېدله او بل بیت به بله خبره درلوده، لکه د هوسۍ ((غزال)) غوندې به یې چې په خپل چټکه تګ کې یو ګام پر ګل ودې، بل پر چمن، یو توپ له چینې له اچوي بل له شېلې له، غزلې به هم په یوه بیت کې یوه خوږه خبره کړې وه او په بل بیت کې به پسته خبره، څېړونکي د غزلې خبرې د مینې راز بولي او د مینو د زړه خواله. پارس او خراسان یا لرغوني افغانستان ته هم د اسلام د سپېڅلي دین له راتللو سره عربي ادبیات زموږ سیمې ته راتلل، لومړی زموږ شاعرانو هڅه وکړه، چې عربي ژبه زده کړي او په عربي ژبه شعرونه ولیکي، خو بیا داسې شاعران پیدا شول، چې د عربي اشعارو په قالبونو کې د خپلو ژبو د الفاظو سپین او سره وځشوي او د عربي غوندې شعرونه ووایي. که څه هم زموږ په ژبو کې له پخوا نه ولسي ادبي قالبونه او ژانرونه موجود وو، خو عربي ته ورته ژانرونه هم رامنځته شول او په خانګړې توګه زرکاله وړاندې په غزنوي دوره کې د دري غلا قصیدې وویلې شوې او بیا په خاص ډول سلطان محمود غزنوي په غزني کې په سوونو شاعران راټول کړل او ډېرې نوړې او په ادبي بلاغت او فصاحت کې په سوونه بوللې یې دویلې او خراسان ته د عربي قصیدې له راتللو سره چې کله دري قصیدې رامنځته شوې، نو همدا وخت، د وخت پیل وړو شاعرانو د غزل ماشومه هم د بوللې له اوږې نه را کوزه کړه او ددې سیمې په ورېښمېنه ځمکه یې د ناز قدمونه واخېستل او د ادب په ورشو کې یې خانګړی مزل پیل کړ، خو ښکلا او نازکي یې نوره هم زیاته شوه او د مینې خوږې خبرې یې لوړې هم خوږې شوې پښتو ژبې سره له دې چې له ویدي او اوستایي دورې نه خوږه ولسي او پخوانۍ زړه شاعري درلوده، د عربي شاعرۍ سوغات یې هم په ځمکه وله غورځاوه: بوللې، غزلې، ځلوریزې او د عربي شعرونو نورو اصنافو ته یې هم هرکلی ووایه، خو د خپل ادب رنګ یې هم ورکړ، د عروضو پر ځای یې د خپل ټونیکه سیلابیک رخت جامې ور واغوستې، خو سکښت یې په هم هغې بیانې وکړ، چې عربي بوللې، غزلې او لوړې ورباندې پرې کېدلې او په دې ترتیب به یې دامیلمنه کورنه کړه دغزنې له دربار سره لکه څنګه چې د غور دربار سیاسي سیالي درلوده، همداسې یې ادبي سیالي هم پیل کړه او د غزنې د دربار دپخو بوللو غوندې یې پخې بوللې را منځته کړې، چې د شیخ اسعد او ښکارندوی شهکار بوللې تر موږ هم را رسېدلې او د خوښۍ او غم تشبیبونه یې هم د هغه وخت د خوږو او ترو پېښو: خواومه او پاخه ادبي انځورونه لري

لکه څنګه چې د بوللې صنف پښتو ته راغلی و، همداسې غزلې هم د پښتو ادب په ورشو خپل پاسته او غزالي قدمونه کېښودل او په هماغې خوږه، مهینه او عنبرینه ژبه یې له پښتو سره د زړه خواله وکړه، د مینې خبرې یې وکړې او د مینې رازونه یې بیان کړل. د شو معلوماتو له مخې لومړی ځل اکبر زمینداوري د غزل پیلله د پښتو ادب پر غولي پلې او د ژوند زمینه یې ورته برابره کړه او هم هغه خوږه ژبه یې ورکړه چې د غزلې غوښتنه وه.

د خپل ځان له حیرانیه څه وېل کړم
د عشق وېر به تل په خپله پټول کړم

خو څرنګه چې د پښتونخواېر سیمه تل د پردو پرغلونو د تېرې او جګړې اوروته بیل وې، داوخت هم کوم لیمور پر هېواد تاتار جوړ کړی و ، نو ځکه ددې اور دود د پښتو غزل د غزال سترګو ته هم ورسېده او د اکبر په یوه غزل کې یې داسې ځان ښکاره کړ

د مغولو لېمور هسې په اور وسوم
چې په هېر به دې مانم زمینداور کړم

او له دې سره سم دپښتو په رنګین ګلبن کې د پښتوغزل مزل پیل شو او دمینې دراړونو ترڅنګ د ژوند د رمزونو او خوندونو تصویرونه هم په کې راغلل، روښانیانو تصوف، چې چنګېزیانو له ښارونو وېستلی و او غرونو غارونو ته یې شړلی و، بېرته د مبارزې میدان ته راوویست او ورسره یې تصوف ته د ادب او غزل ژبه هم ورکړه د دوی غزل د تصوف اراني درلودې، خو ادبي پېرانې یې تر او تنې وې، ارزانی تش د غزل ساده قالب تصوف ته ورکړ: خو میرزا او دولت، مخلص، کریمداد او نورو روښاني شاعرانو خپلو تصوفي غزلو ته ښایسته ادبي رنګونه هم ورکړل اود غزل ادبي غوښتنې یې پرځای کړې

خوشحال بابا د غزل رباب ته نوي ترنګونه او نوي رنګونه ورکړل، هم یې د مضمونو نو راز راز غمي په کې کېښودل هم یې د هنر او ادب رنګین رنګین رنګونه او ځلېدونکي رنګونه ورکړل او د پښتو ادب په خانګړې توګه د غزل رنګین دور پیل شو، د خوشحال باباګېو رامنو او دپښتونخوا دځپاند ادبي استعداد لرونکوشاعرانو د غزل په ګلبن کې نوي ګلبوټي زرغون کړل او په پښتو غزل کې لاهوتي عرفاني ، نو رحماني او لافاني انګازې را پورته شوې، چې د پښتو ادب دنیا او فضا یې د هر په زړو پرخو ووینځله او په خوشبو او په نغمو یې ویالله پوره دوه سوه کاله د پښتونخوا په ګلبن کې د غزل پرخې او ورېمې خورې وې.

له خوشحال، رحمان، حمید، قادر او بیا شیدا او پیرمحمد ته ورسېدې، خو بیا .. بیا یو ځل د غزل دا تاند بوټی مړاوی شو ، رنګینې او ښکلایې له لاسه ورکړه، خو په څنګ کې یې د مثنوي ګلبوټي په وده کې شو او په لسګونه کېسې په کې لیک شوې او په خپل ادبي رنګ یې رنګ شوې

پېړۍ واوښتې د غزل بوټی همداسې مړاوی پاتې شو او ډېر لږ ګلونه په کې وغوړېدل، خو د شلمې پېړۍ په راپېدلو سره چې د پښتو پر ټولو بوټو د هنر نوي بارانونه وشول، دپښتو غزل ګلبوټي هم بېرته تاره او تاند شو او د نویو ګلونو تابیا یې وکړه

حمزه بابا د دې پېړۍ مخکښ شاعر و چې دپښتو نوي غزل مالیاري او پالنه یې وکړه او د پښتو غزل انګو ته یې خپلو وینو سره ور ولېږدول

ښا په انګو کې د حمزه د وینو سره دي
نه شوې د پښتو غزله ځوان زه دې بابا کړم

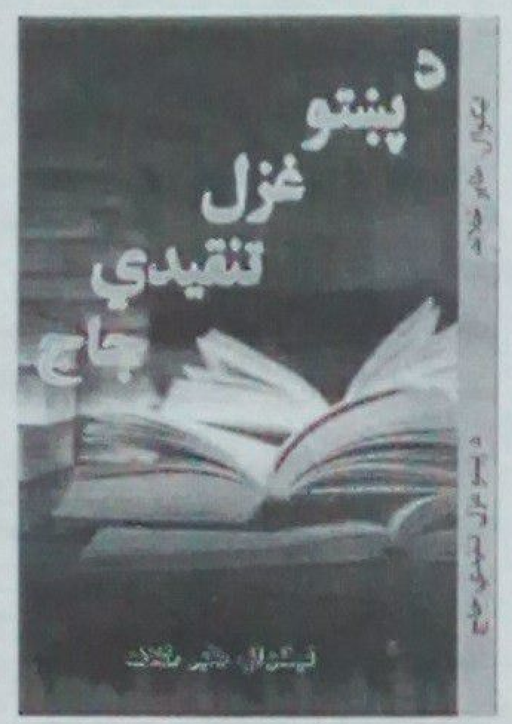

او په دې یې لوبه او بې ساري خدمت یې د غزل د بابا لقب وګاټه.

حمزه بابا د پښتو د نوي غزل یوه نوې باغچه سموره کړه او د نوي غزل ګې بوټي په کې نیال شول او په پښتونخوا کې یو ځل بیا د غزل بن رنګین او ګلورین شو او

لابه ډېر ګلونه وا شي په دې باغ کې

ښتانو په لاس کې کتاب د همدې نوي غزل، د همدې ځوان غزل او د همدې شلمې پېړۍ د پښتو غزل په حد و حال لیکل شوی او ځوان لیکوال یې د نویو غوښتنو، نویو پوښتنو او نویو تلازمانو په رڼا کې په پښتو غزل څېړنه کړې او د ځوان غزل خانګړنې ، ښکلاوې او خلاوې یې په کې څېړلې دي

د کتاب لیکوال ښاغلی طاهر خلاند یو ټپاند او هڅاند ځوان دی، چې د افغانانو د هجرت د سرګردان ژوند په سرګردانیو کې د پښتونخوا په ګوټ ګوټ کې ګرځېدلی، خو ده چې له دې سر ګردانیونه کومه مننه ګټه اوچته کړې، هغه داده چې د خپل ادبي ذوق له مخې یې د پښتونخوا په هرځای کې له لیکوالو او شاعرانو سره راشه درشه کړې او د پوهنې له ادبي کتاب نه یې د خپلې ادبي مطالعې تنده ماته کړې ده، د شاعر په توګه یې خپل شعرونه هم شاعرانو ته اورولي او ددوی شعرونه یې هم اورېدلي او له محیطي مطالعې سره یې کتابي مطالعه هم کړې او له دې ټولو نه یې ادبي یادداشتونه راغونډ کړي او بیا پښتو نوي او ځوان غزل ته خیر شوی، د هغې په ښکلي مخ یې د حمزه د وینو سره هم لیدلي او د را وروسته پخو او ځوانو شاعرانو حواړه هم

خلاند په خپله څېړنه کې د ځوان غزل خانګړنو ته، هنري نوښتونو، نویو تعبیرونو تصویرونو او خوږلتونوته متوجه شوی، دپښتونخوا په ګوټ ګوټ کې یې نوښتګر او خوږ ژبي غزلبول شاعران لټولي او د هر یوه د غزل ښکې یې را بر سره کړې، خېړلي او څېړلي دي او په دې ترتیب یې زموږ مخې ته د ځوان غزل یو بشپړ تصویر درولی اود هغه ښکلاو ته یې کېښولي یو

د کتاب تر ښلابلو سر کلیونو لاندې ښل ښل مطالب لري چې مهم سرلیکونه یې دادي

۱ **تخلیقي کمست او پرېوال رحجانات**

په دې لیکنه کې چې د سرېزې پر ځای یې بولي ((د پړی د یو کلي کېدو)) تېل شوي نظریه د ښکلاک یوه نوې کربه بوټي چې زموږ ذهن د تخلیق ته لوري نه د تقلید او تکرارت لوري ته را کاږي او زموږ لیکوالي او لیکوالان یې له نوي بحران سره مخ کړي دي چې ګران لیکوال په دې برخه کې له بحرا نه د راوتلو لپاره رغنده وړاندېزونه لري

۲ **د شلمې پېړۍ غزل په نویو پړاوونو کې**

دا د کتاب بل سرلیک دی، چې لومړی په شلمه پېړۍ کې دپښتو ادب په بدلونونو څېړي او د ټولنې او ادب ترمنځ همغږي څېړي او بیا د پښتو غزل مخې او سوابقو ته ځي او له اکبر زمینداوري نه پل یې را اخلي، روښاني دورې ته راځي او ددې دورې د شاعرانو د ساده غزل ارتقایي بهیر څېړي، بیا خوشحال بابا ته را رسېږي، چې د پښتوغزل زرین دور راپېلوي او بیا د دې دورې خپلو شاعرانو لکه قادر خان، اشرف خان هجري او بیا د لسان الغیب رحمان بابا پر غزلیز نوښت غږېږي، بیا موشګاف عبدالحمید ته را رسېږي او بیا د دې مکتب نازکخیال لارویان کاظم شیدا، علي خان، پیرمحمد کاکړ، میرزا حنان او کامګار خټک ستایي او ددوی په یو شمېر بیتونو تکیه کوي

تر دې تمهیدي خبرو وروسته د شلمې پېړۍ غزل ته راځي چې دا د دې څېړیز کتاب اصلي او بنیادي موضوع ده.

له همدې ځایه ښاغلي خلاند په پښتونخوا کې د غزل په قلمرو کې مزل پیلوي، د نوي غزل ښتګر حمزه بابا درشل ته ورځي، د غزل جاج او انځور ونه یې اخلي او له حمزه بابا سره دا خبره مني ((څوک چې په پښتو کې غزل لیکي نورما د وینو رنګ به په کې وي)) ورپسې د شلمې پېړۍ د مشرانو غزلبولو شاعرانو په لټه روانېږي، د سمندرخان، قلندر، پسرلي، ایوب صابر، طاهر کلاچوي سیف الرحمان سلیم او بیا د پښتونخواد ګېو غزلبولو شاعرانو ادبي ګلبنونو ته په پېښور کې ، په ننګرهار کې، کوټه، کندهار، پکتیا، بنو او نورو سیمو کې سر ورننه کوي او د غزل رنګ او بوی یې څېري، ښکلاوې، خانګړنډاوې، نازکي او بارېکي یې شمېري او خپل بحث د خو ښخمو غزلبولو شاعرانوپه ستاینه او کرنه پای ته رسوي.

۳ دپښتو غزل او بدلونونو موحد حمزه بابا، د کتاب دریم بحث دی چې د حمزه بابا په تصوفي او اجتماعي رنګونو رڼا اچوي.

۴ د کتاب څلورم بحث تصوف او پښتو غزل دی، په دې بحث کې ۷ مخ

ولسي ادب یا فولکلور

په کاکړیو غاړو کې د ځایونو نومونه

څېړونه _ علي محمد منګل

کاکړۍ غاړې لکه لنډۍ، د پښتو په شفاهي او فولکلوري ادب کې ستر ځای لري، یو بېته دي، چې لومړی نیم بیتې اودوهمه نیم بیتې یې په اتو او یا اوو هجاوو سره وېل کېږي، قافیه یې سره برابره وي، د پښتانه ولس په تېره د کاکړو د ژوند په هره برخه کې په مینه، خوند او تس سره وېل کېږي ، چې موږ به یې دلې د سیمو او ځایونو په برخه کې وړاندې کړو

پنجاب

چې پښتې کالي دې پرېښوه
داپنجابې کالي دې اور واخله
مینه

پنجاب، دبرتانوي هندیو خنډین او پخواني ایالت و، چې دبرتانوي هندشمال لوېدیځ ایالت یې جوړ کړی و پنجاب په (۱۹۴۷ م کال) کې په دوو بېلو برخو یعنې ختیځ پنجاب اولوېدیځ پنجاب بانډې ووېشل شو، چې دوېش اوتقسیم له مخې یې ختیځ پنجاب په هندپورې تړلی دی، چې دټول پنجاب دریمه برخه خاوره اونیمایي نفوس اووګړي یکې ژوندکوي، دوېش له مخې لوېدیځ پنجاب په پاکستان پورې تړل شوي دي. پنجاب ، چې له نامه څخه یې جوتېږي، دسندرود اودریاب دپنځو مرستیالانو اومعاونینو یعنې جېلم، چناب، راوي، بیس او ستلج درودونو اودریابونو ترډېرو اوبولاندې مځکه جوړوي دپنجاب مځکه دډېرو اوبو له برکته، ډېره ښه غله اودانه کوي، ډېره سموره مځکه اوښین وطن دی په غلو اوداتو پرسېره سابه اومېوه هم لري، چې ډېر ایېره لرونکي اوحاصل خېز وطن دی دپښتوشیر یعني ژبې، دولسي ادب په ډېرعالي ډول اوژارکاکړي غاړو کې یې هم یادونه په خاص اندازکې شوې ده، چې دژړک استاد، دلاس له فیضان څخه به دلي موږ ورته غوږ اوخیر شو

دپنجاب توري برکې
نن مه هواسي دسرې خولي
(کاکړۍ غاړې، ۲۷۸ مخ)

چې پښتې کالي دې پرېښوه
زاړه دې مه شه پنجابي کالي په
مینه
(لنډۍ)

پېښور

سترګې دې ځندپېښور دی
بل تري چاپېردنو رو زلفو
دېوالونه

دپېښور (پشاور، پېساور، تاریخي سیمه ، د ۲۰۰ ق م) نه مخکې تاریخ اولېږنه لېک لري، دېروتاریخ پوهانو، ددې سیمې اوځای په باره کې جلا جلا نظریې ورکړې دي دوی پېښور په بېلو بېلو نومونوسره یادکړی دی کوموپوهانو، چې ددې سیمې ګوښې ګوښې نومونه اخیستي دي، مرام اومقصد یې همداپېښور دی

چینایي ګرځند تاریخ پوه فاهیان په (۴۰۰ ق م) کې داسیمه لیدلې وه اودا پولیوشا) په نوم یې په خپله سفرنامه کې کښلې ده. بل سیلاني تاریخ پوه هیوتسنګ په (۵۴۰ ق م) کې پېښور لیدلی ، چې داسیمه یې د پولیوشاپولا پولو شابولایاپرشاوو په نوم بللې ده. همداشان مسعود اوالبیروني په لسمه اویوولسمه پېړۍ کې پېښور د (پرشاوو) په نوم یادکړی دی، چې داکبر مغلي پاچاترزماني پورې په همدې نوم سره یادېږده ؛ دپېښور اوسنی نوم اکبر مغلي پاچاایښی دی. دپېښور مرکز اوټوله سیمه دپېښور په نوم سره یادېږي

پېښور دختیځ طول البلد په ۷۱ درجو ۲۵ دقیقو ۷۲ درجو ۱۵ دقیقو اودشمالي طول البلد په ۳۳ درجو ۴۰ دقیقو ۳۴ او۲۵ دقیقو کې پروت دی

دپېښور ختیځ ته مردان د ۴۵ کیلو مترو په واټن داباسین روداوسیندسره سرحد جوړوي، ختیځ ته یې دنیلاب غابې، چې پېښور له کوهاټ نه بېلوي اوپاتې نور سرحدونه یې دآزاد پښتونستان له سیمو سره تړلي دي، په دې ډول چې جنوب ته یې د حسن خېلو اواپرېدو دره ، لوېدیځ ته اپرېدي اومهمندو سیمې پرتې دي، شمال ته یې دکابل سیند په لوري دمومندوقبیلې اوسې اوداسرحد ترورسک پورې رسېږي، همدارازشمال ته یې ملاکند اوشمال ختیځ ته یې دمردان علاقه پرته ده، دپېښور ټول ارتوالی اوپلنوالی (۲۹۵۶) کیلو متره مربع دی

دپېښور سیمه له دریوو خواوو څخه دغرونو په منځ کې پرته ده، یوازې ختیځ خواته یې غرونه لیدل کېږي، دپېښور په منځ کې دکابل سیند اودریاب بهېږي ، دپېښور شمالي اوجنوبي سیمې ټیټوالی لري، پېښور ډېره ښه اوزرغونه سیمه ده، په پېښور کې ډېر سیندونه بهېږي

دپېښور تاریخي ښار، دپښتونستان دډېروښکلیو ښارونوله جملې څخه شمېرل کېږي اودتیمورشاه دژمي دساړه وخت پلازمېنه اوپایتخت و، هغه به ژمی په دغه ښارکې په خوشالۍ تېراوه

قاضي میراحمدشاه رضواني دپېښور په باب داسې وایي دپېښور علاقه دانګرېزانوپه زمانه کې سرحدي صوبه بلل کېده، یوه آباده ښه اوښېرازه سیمه ده، ددې علاقې لمر ختواوختیځ ته کشمیراومغربي پنجاب، لمر لوېدوته یې داپرېدو اووزیروملک ، شمال ته یې ملاکند، سوات اوجنوب ته یې بلوچستان پروت دی، دپېښور رقبه (۲۸۰۰۰) مربع میله ده، چې رضواني یې په اړه داسې کښلي اوویلي دي، چې دخیبر اواټک ترمنځ دپېښور ملک دباغ آرم نمونه اونه ده، ښېرازه ځمکه ، خوږې اوبه ، ښې مېوې ، ګڼ باغونه اوښایسته ځلک یې دښداړو دي

دپېښور ښکلي اوزرغونه سیمه، په کاکړیو غاړو کې یاده شوې ده، چې دمحمدصادق ژړک استاد په لوی اثرکې یې ، دایوه کاکړۍ زماله نظره تېره شوه،

ورته خیر به شو
اندښنوښکلګی یم
اوس پېښور پرسوا ږدم
(کاکړۍ غاړې ۱۶۱ مخ)

جانانه ولې شوې بې مینې
دپېښور په نیم ګرې مې ځې دیه
(لنډۍ)

دوکی

دکاکړو د ډېر تاریخي نومیالي لوی وطن په ډېروړو وړو سیمو اوځایوکې ډېرې وړې علاقې اوکلي شته، چې یو له هغو څخه د دوکی نوم هم دېادولو وړ دی، دوکی دیوه ښه سمور ځای نوم دی، خو مین، عاشق اولالي ته دق ښکاري، ځکه دمحبوبې دیدن یې په کې نه کېږي، له دې کبله یې یاد په دق سره کړی دی، په کاکړۍ غاړوکې د دوکی یاد راغلی دی، چې موږ به یې دځایو ددغې وړې نوټګې اواثر په پاېو اولمن کې ورته په مینه ځای ورکړو، له ښه مرغه چې داستاد ژړک دکتاب له فیض اوبرکت څخه به یې دلې یاد تازه ، روڼ اوخوندي کړو

دوکی دق بوري زندان دی
ژوب د دوو جنومیان دی
(کاکړۍ غاړې ۲۸۶ مخ)

دوکی ته راشه غم خومه که
که نورځه به وو شودې
پی به درکومه
(لنډۍ)

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرهنګ، هنر، اقتصاد او ټولنه

د ملک شمس الدین اکا دا کیسه هم د افغانستان د غمیزې د لړۍ یوه کړۍ ده

فضل هادي حمیدي

«د ۱۳۶۷ کال د سلواغې په ۲۲مه به د سهار لمانځه وخت و، ناڅاپه د راکټ او بمونو اوازونه جوړ شول، زما د کور ۸ غړي او ۷ تنه د کاکا زامن بې رانه د سترګو په رپ کې د مرګ په خوب ویده کړل، په دغې ورځ د سالنګونو یو کور هم بې وېره او بې شهیده پاتې نه شو.» که د افغانستان هر کوټ ته ولاړ شې، نو خامخا به دغسې یو له درده ډک داستان واورې، خامخا به د یوه مظلوم افغان په کونجي کونجي ایده کې دغه راز یو لړزوونکی داستان ولولې او که له کاڼي سخت زړه ولرې، هم به خپلو خلکو ته دومره وژاړې چې اندازه به ونه لرې. د ملک شمس الدین اکا دا کیسه هم د افغانستان د غمیزې د لړۍ یوه کړۍ ده. هغه هم د یوې داسې پېښې شاهد دی چې کیسې یې لا هم د یو فلم د صحنې په توګه د هغه په زړه او ذهن درانه او ژور نښونه پرېښي دي. دغه سړي له ۱۳۵۸ کال راهیسې چې روسانو پر افغانستان یرغل وکړ، ډېر دردونه ولیدل، مګر له هېواده د تېښتې او مهاجرت هیڅ نیت او اراده یې ځکه نه لرله چې دا خاوره ورته تر هر څه خوږه وه او دا یې غوره ګڼله چې که مرګ هم وي، نو په خپله خاوره دې وي. خو مرګ په خپله ده ته هیڅ ونه ویل، مګر دا یې د خپلې کورنۍ د ۱۵ مړو او جنډونو ور ته پرېښود، ملک شمس الدین د ۱۳۶۷ کال د سلواغې په ۲۲مه ډېرې چغې وکړې، هیڅا یې فریاد وانه ورېده، بلکې د ژمي د یخو واورو په کفن کې نغښتو غړونو یې هم د فریاد او ژړا انګازې بېرته د ده تر غوږونو ور ونه شړلې. دی اوس ۶۲ کلن سپین ږیری دی او لا هم د پروان ولایت د سالنګ په اهنګرانو کلي کې د همغه ښمار د شوي کور په انګړ کې اوسي چې یو وخت یې د زړېدلو دیوالونو ترمنځ د ۱۵ خپلوانو مړي ورته

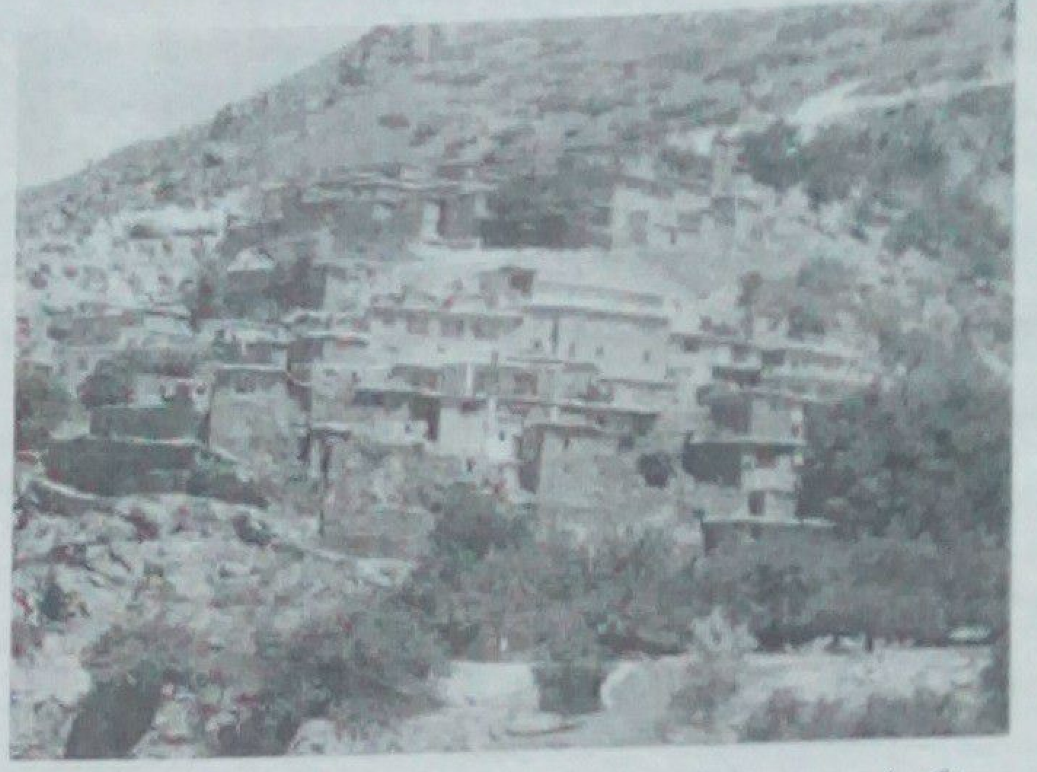

په کې ایښي وو. هغه وایي، د روسانو د یرغل په ورځو شپو کې دومره تکلیف ور ونه رسېده، خو له هغې بردې نس کاله وروسته ور رسېدلی درد به یې هېڅکله هېر نه شي. «روسان موږ ته راغلي وو چې موږ ته دې لارې وخو باید ډېرې راباندې ونه شي، خو حکومت هم ورته ویلي وو چې دلته درباندې برید شوی دی، باید خپل تدابیر کلک ونیسي، موږ لمانځه ته تیاری نیوه، اودس مې وکړ او د دروازې تر درشله مې خان ورساوه چې ناڅاپه مې په غوږونو کې کړنګار جوړ شو، یو سکاټ توغندی راغی او د سالنګ په دره کې ولګېد، دا نو روسي بوخیان راوتلي او په سالنګ کې یې عام وژنه پیل کړې وه.» دا به نو ایله د سهار ۴ بجې وخت و، خو څوک پوه هم نه شول چې بېرته څنګه او څرنګه اسمان خپل تور څادر وغوړاوه؟ ځکه له سهاره تر ماښامه پر روسانو د یو سکاټ لګېدلو په بدل کې له کور، موټر، دوکان، جومات او له بل هر ځایه عام خلک راایستل کېدل او بیا پرې روسي بوخیانو د مرمیو باران جوړاوه.» د مېندو له خنګه یې هم هلکان ایستل او وژل یې، د ماسپښین تر څلور نیمو بجو څوک هم حتی د خان په حالت نه پوهېده، بلکې هر چا فکر کاوه چې که مرګ او قیامت راغلی، نو دا افت یوازې پر دوی رانازل شوی دی.» په دغه ماښام روسان ولاړل، خو ملک شمس الدین تر ډېرو ورځو پورې د خپلو کلیوالو د مړیو په راټولولو اخته و، درې ورځې وروسته ټول شهیدان یو ځای ته راجمع کړای شول، چې وشمېرل شول، نو روسانو د ۱۳۲۷ سالنګیانو خوابانو سیمې ظلیل کړې وې، یوازې دا نه بلکې په دغو شهیدانو کې یې د ملک شمس الدین د کورنۍ برخه هم نه وه هېره کړې «زما پلار، ورور، دوه وریرونه، زما مېرمن، درې اولادونه، اووه د کاکا زامن او نور ډېر یې شمېره کلیوال یې رانه شهیدان کړي وو، په دغې ورځ داسې څوک نه و چې په کور کې ورته روسانو یو شهید نه وي پرېښی.» د غم په دغې تورې ورځ د شمس الدین ټول کلی او د سالنګ دره په وینو ولمبېده او اسمان یې په ماتم کې تور څادر واغوست، څو کله چې دوی خپل مړي د اهنګرانو له کلي څخه د اولنګ سیمې ته د ښخولو په نیت یووړل، نو بیا هلته ورته د مزار شریف دهدادي قلعې فرقې د مړیو د ښخولو او هدیرې جوړولو اجازه نه ورکوله «بیا مو په همدغې دښته کې یو ډېر کم ځای پیدا کړ او شهیدان مو په کې خاورو ته وسپارل، د اهنګرانو کلی مو د اوسېدو وړ پاتې نه شو او د بلاتې خنجالو ته راکډه شوو، څلور کاله مو هلته تېر کړل، هیچا راسره د خدای په نوم هم مرسته ونه کړه او بېرته خپل کلي ته راستانه شوو.» له دې غمیزې وروسته، که په سالنګ کې د نورو کورنیو غم له غرونو زورور و، نو پر ملک شمس الدین څو بیا د خپلې کورنۍ د یتیمانو غم بېخي اووه اسمانونه راټیټ کړي وو، په یوازې ځان یې د سردې ۲ یتیمانو وریرونو او خپلوانو پالنه کوله او دا چاره تر ډېره عمره د ده پر غاړه وه. «اوس هم دا بوج په زړه وړم، هیڅ کومه بشري اداره رانغله او نه یې زما د شهیدانو د کیسې پوښتنه وکړه، اقتصادي ستونزو تر پوزې راوستی یم.» د ملک شمس الدین دوی په کلي او دره کې د روسانو له خوا د خلکو دا وروستۍ ټول وژنه د دوی د زړه اخري برېس و، چې پر دې مظلوم ولس یې ووېست، ځکه له دې پېښې دوه ورځې وروسته د ۱۳۶۷ کال د سلواغې په ۲۶مه نېټه د روسانو وروستۍ پوځي ډلګۍ هم تېښې سترګې د حیرتانو د بندر په پله واوښته. دا پوځي ډلګۍ د جنرال بوریس ګروموف په مشرۍ رهبرۍ کېده او شاته یې پېښې د لېدلو توان نه درلود، جنرال ګروموف په هغو شېبو کې چې د حیرتانو له پله څخه تېرېده داسې ویلي وو «په دغو وروستیو شېبو کې په خپل بدن کې ستره تیمګړتیا احساسوم، ځکه په خپله مخه کې تورتم او مبهمه راتلونکې او ترشا له منځه تللی تاریخ وینم.» پر روسي لښکرو د افغان ولس دا بریا د روسانو وتل، دومره په اساني سره ترلاسه نه شوه، بلکې د افغان مېړني او مجاهد ملت اتلولیو او د افغانستان د خلکو د ملیونونو تنو شهیدانو او معلولینو او معیوبینو د وینو برکت و چې دغه پاک او سپېڅلي ارمان ته لاسرسی پیدا شو.

د افغانستان جهاد روسان، دې پایلې ته راوستل چې اقرار وکړي، پر افغانستان د روسانو یرغل یوه ستره ماتې او تېروتنه وه چې د نورو لپاره د عبرت یو درس کېدلی شي.

د مشهور هندي شاعر ژړا

دغه فلم د مشهور هندي خفاستونکي ملکها سنګ د ژوند کیسه کوي، په دې وروستیو کې د هندي فلمونو لپاره د شاهکار سندرو لیکوال مشهور شاعر جاوید اختر په عام محضر کې وژړل. د نوموړي د ژړا سبب د نوموړي د خپل زوی فرحان اختر فلم دی. دغه «فلم بهاګ ملکها بهاګ» نوموړي فرحان اختر د خپل پلار د ژړا په باب د خسرو پر مهال وویل، چې دغه فلم د هندوستان د مشهور خفاستونکي، اتهلیټ ملکها سنګ د ژوند په باب جوړ شوی. د هغه په وینا د فلم لیدو پر مهال چاپې زما پلار ته د خپل ژوند هغه شېبې ور په زړه شوې، چې له ډېرو سترو ستونزو یې تېر او د صبر کاسه یې لبریزه وه. هغه زیاته کړه «پلار مې له داسې سختیو ګالو او پرله پسې هڅو او هاند وروسته یوه په بلې پسې بریاوې تر لاسه کړې، د هغې جذبې او ورسره مخالفتونو په یادولو سره چاپې و نه توانېد، خپل شدید احساسات کابو کړي. هغه له چاپې د خپل ژوند د مبارزې له کړاوه ډکې ورځې ور په زړه شوې.» جاوید اختر دا مهال د هندي سینما له وتلیو سکرېپټ لیکوالو او شاعرانو څخه یو دی.

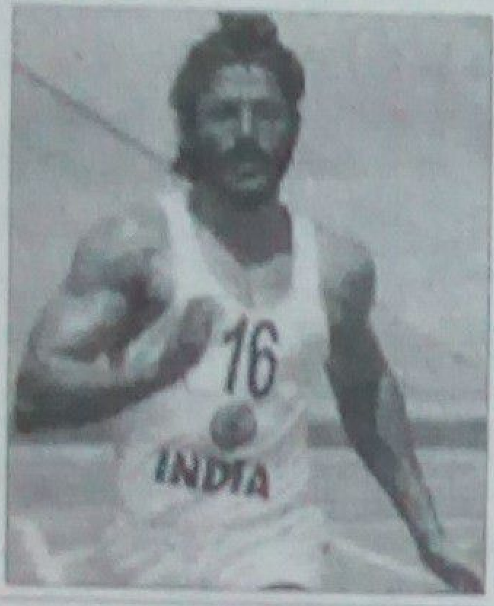

یوې ترکۍ نجلۍ له کېلې پلاستیک جوړ کړ

د ترکیې د استانبول د یوې لېسې زده کوونکې له دوه کاله څېړنې وروسته بریالۍ شوه چې د کېلې له پوستکي څخه پلاستیک جوړ کړي. د فرانس پرس خبري اژانس د راپور له مخې شپاړس کلنه الیف بیلګرین توانېدلې چې د کېلې له پوستکي څخه داسې پلاستیک جوړ کړي چې د کېبلونو او سیمونو د پوښلو لپاره بکارېږي. حاضرنده پلاستیک تر ډېره حده له تېلو جوړېږي خو د الیف بیلګرین اختراع، چې د امریکا د ساینټفیک په نوم ساینسي مجلې تایید کړې، د چاپېریال د ککړولو له مخنیوي سره مرسته کولی شي. له تېلو څخه جوړېدونکي پلاستیکونه د هوا او چاپېریال د ککړولو تر ټولو مهم عامل ګڼل کېږي. بیلګرین وایي چې د نوبل د جایزې ګټونکې ماري کوري یې ایډیال شخصیت دی. الیف بیلګرین ته د پنځوس زره ډالرو سکالرشیپ ورکړې څو دا خپلو علمي او ساینسي کارونو ته دوام ورکړای شي.

ښځه او ټولنه

لاسته راوړنې لا زیاتې هڅې غواړي

د ملګرو ملتونو د ماشومانو د ملاتړ سازمان (یونیسف) دفتر د مېندو د وضعیت په اړه خپل خوارلسم نړیوال راپور په کابل کې خپور کړ.

دا دفتر هر کال یو راپور خپروي، ترڅو د ۱۷۶ هېوادونو د مېندو او نویو زېږېدلیو ماشومانو روغتیایي وضعیت څرګند او د ښه والي لپاره یې هڅې وشي. د دې دفتر د ۲۰۱۳ کال په راپور کې د افغانستان د مېندو د وضعیت په ښه کېدو کې خورا زیات پرمختګ لیدل شوی چې د خوښۍ وړ دی. په تېروکلونو کې افغانستان یو له هغو لسو هېوادونو څخه و، چې د مېندو او ماشومانو روغتیایي وضعیت یې خورا بد و، خو اوس دا هېواد توانېدلی چې له ډېر بد وضعیت څخه د لرې د ډېرشو بدو هېوادونو په کتار کې راشي. په تېرو کلونو کې به له هرو ۱۰۰۰۰۰ مېندو څخه ۱۶۰۰ تنه یې د ماشوم د زېږولو پر مهال له لاسه ورکړې، خو اوس له هرو ۱۰۰۰۰۰ څخه ۳۲۷ تنه مېندې خپل ژوند له لاسه ورکوي. د ماشومانو

د ملاتړ د دفتر مسوول اکبر سناوون وایي، د نویو زېږېدلیو ماشومانو روغتیایي وضعیت ښيي چې د مېندو او دغو ماشومانو د روغتیایي وضعیت له ښه کېدو سره سره په دې لار کې لا زیاتو هڅو ته اړتیا ده. د نوموړي په خبره، په هېواد کې د مېندو د روغتیایي وضعیت د ښه کېدو په لار کې د پرمختګ علتونه روغتیایي مرکزونو ته لاسرسی او د دې مرکزونو زیاتوالی، د مېندو د پوهاوي د کچې لوړوالی او د ماهرو قابله ګانو په موجودیت کې د ماشوم زېږول دي. هغه د دې لاسته راوړنې په اړه چې زموږ هېواد د ۱۷۶ هېوادونو له ډلې څخه په ۱۴۶ تم کتار کې دی، وایي «د مېندو د مړینې د کچې راټیټېدل، له زېږون څخه دمخه د سټنډرډې پالنې برکت دی، د روغتیایي پاملرنو او آسانتیاوو په کچه کې زیاتوالی، له دې آسانتیاوو څخه د مېندو د ګټې اخیستنې په کچه کې زیاتوالی، د ژوند په معیارونو کې د ښه والي رامنځته کېدل د دې پرمختګ مهم علتونه دي.»

د پام وړ، خو لږ بدلون

د ۲۰۱۳ کال دا راپور همدارنګه ښيي چې د مېندو لپاره تر ټولو ښه هېواد فنلنډ او تر ټولو بد هېواد کانګو دی. د دې راپور پر بنسټ، مخکې تردې به له هرو ۴ تنو ماشومانو څخه یو تن یې ۵ کلنۍ ته له رسېدو دمخه خپل ژوند له لاسه ورکاوه، خو اوس له هرو ۱۰ تنو ماشومانو څخه یو تن یې له منځه ځي. د همدې سازمان د شمېرو له مخې، مخکې تر دې به په سلو کې ۱۹ زېږونونه د ولادي د برخې د یو ماهر په موجودیت کې سر ته رسېدل، خو اوس په سلو کې ۳۴ زېږونونه د قابله ګانو په موجودیت کې سرته رسېږي. سره له دې چې په سلو کې ۹۰ مېندې د زېږون ترمنځ د واټن له مېتود څخه باخبره دي، خو یوازې په سلو کې ۱۶ له دې مېتود څخه کار اخلي او همدا وجه ده چې هره افغانه مور په منځنۍ توګه ۶ ماشومان لري.

د نرسانو کمه شمېره

د مېندو د مړینې د کچې په لوړوالي کې یو مهم علت د نرسانو کمه شمېره ده. که څه هم نن سبا د افغانستان په ګوټ ګوټ او روغتیایي سیستم کې لږ تر لږه ۵۵۱۱ تنه ښځینه او نارینه نرسان شته، خو د روغتیا وزارت دا شمېره کمه ګڼي او وایي، باید په سلو کې اتیا ته ورسېږي. په عامې روغتیا وزارت کې د روغتیایي خدمتونو د وړاندې کولو د برخې مرستیاله ناجیه طارق له افغانو کورنیو غواړي چې خپلو نجونو ته اجازه ورکړي، څو نرسنګ زده کړي، ځکه د دې په وینا، د افغانستان په دودیزه ټولنه کې ډېر نارینه دې ته نه حاضرېږي چې خپله ښځه یا مور نارینه ډاکټر یا نرس ته ورولي. «د ښځینه نرسانو شمېر په هېواد کې ډېر کم دی، په تېره بیا په لرې پرتو سیمو او ولسوالیو کې» نوموړې وایي، د موجوده ښځینه او نارینه نرسانو شمېر ۵۵۱۱ تنه دي چې دا د هېواد د اړتیا په سلو کې ۵۰ هم نه شي پوره کولای.» او که جنسیت ته هم پاملرنه وکړو، نو دا شمېر په سلو کې ۸۰ کم دی.» د کابل پوهنتون د معالجوي طب د پوهنځي مشر ډاکټر سید قمرالدین حافظ په دې باور دی چې نن سبا د روغتیایي خدمتونو د وړاندې کولو لپاره د مسلکي او باظرفیته نرسانو سخته اړتیا ده، ځکه د هغه په باور د درملنې د بهیر په بهیر کې نرسان ستر رول لوبوي. د عامې روغتیا وزارت ادعا کوي چې په هېواد کې د ښو روغتیایي خدمتونو په وړاندې کولو او ښې پالنې سره توانېدلې چې د مېندو او ماشومانو د مړینې کچه راټیټه کړي. د معالجوي طب رئیس ډاکټر سید قمرالدین حافظ وایي، د لوړو زده کړو وزارت په مرسته به د نرسانو لپاره د لیسانس او حتی د ماسټرۍ زده کړو امکان په صورت کې د ماسټرۍ زده کړو پروګرام هم ولري، خو تر ټولو ستره ستونزه د امنیت نه شتون دی چې په ورکېدا سره به یې د نرسانو او قابله ګانو شمېر هم زیات شي. نوموړی د دولت له مخالفو ډلو نه غواړي چې امنیت ته دې ګواښ نه متوجه کوي، ترڅو په لرې پرتو سیمو کې د نرسانو د روزنې شرایط برابر شي. د استقلال روغتون د نرسنګ د برخې یو تن مسوول نجیب وایي، د نرسانو ستونزې هومره هم نه دي چې ویل کېږي. د هغه په وینا، نن سبا د روغتیا وزارت په مرسته نرسنګ ستنډرډونه او تر یوه حده ستنډرډ شوي هم دي. «نرس د طب لپاره د ملا د تیر حیثیت لري او د ناروغانو خدمتګاران دي، خو په خلکو کې د پوهې د ټیټې کچې له کبله ورسره ناسم چلند کېږي، خلک نرسانو ته د سپکاوي په سترګه ګوري.» پر ډاکټرانو او نرسانو لفظي او فزیکي بریدونه شوي، خلک باید له دوی سره سم چلند وکړي.» اوسمهال په ټول هېواد کې د قابله ګانو شمېر ۳۵۰۰ تنو ته رسېدلی او افغان چارواکو دا هوډ کړی چې تر ۲۰۱۶ کاله پورې به دا شمېره ۶۵۰۰ تنو ته ورسوي. نن ورځ په افغانستان کې د هرو ۱۰ زرو تنو لپاره یو ډاکټر موجود دی، په داسې حال کې چې نړیوال معیار د هرو ۱۰ زرو تنو لپاره ۲۳ ډاکټران دي، په سلو کې ۲۵ روغتیایي کارکوونکي ښځې دي او د هېواد له هرو څلورو روغتیایي مرکزونو څخه یو یې د ښځینه روغتیایي کارکوونکو له کمي سره مخ دی.

د مېندو بله روغتیایي ستونزه

د غبرګولې په ۱۲مه د ولادي فیستولا د له منځه وړلو نړیواله ورځ په کابل کې په داسې حال کې ولمانځل شوه چې د عامې روغتیا وزارت د چارواکو په وینا، له هرو پنځو تنو ښځو څخه چې اندادي زېږون کوي، یوه یې د ولادي فیستولا له ناروغۍ سره مخ وي. د عامې روغتیا وزیره ډاکټره ثریا دلیل وایي، ولادي فیستولا یوازې یوه روغتیایي ستونزه نه ده، بلکې د ټولنیزو او اقتصادي بعدونو درلودونکې ده چې زیاتره یې وزلې او بې سواده ښځې ترې اغېزمنې کېږي. «د همدې لپاره لازمه ده چې د ښځو د پوهې کچه د هغوی د روغتیا او د امیدوارۍ د دورې په اړه زیاته شي.» د هغې په وینا، د هېواد د نفوسو له شمېرې څخه په سلو کې شل امیدوارې ښځې جوړوي چې له دې ډلې څخه ډېره کمه شمېره یوازې یو ځل له زېږون څخه مخکې روغتیایي خدمتونو ته لاسرسی لري، خو نوموړې دا هم زیاتوي چې په تېرو پنځو کلونو کې د عامې روغتیا وزارت د ډاکټرانو او پرستارانو له خوا په ولادي فیستولا د اخته ۵۵۵ ناروغانو درملنه شوې ده. زموږ په هېواد کې د ولادي فیستولا د ناروغۍ د درملنې یوازې دوه مرکزونه د ملالۍ او کبور په روغتونونو کې د ملګرو ملتونو د نړیوال سازمان د وجهې صندوق په مرسته فعالیت لري چې د ناروغانو د درملنې ترڅنګ د هغوی د درملو لګښت او نور لګښتونه، لکه د لارې د کرایې لګښت هم د دې صندوق له خوا ورکول کېږي.

اغېزمنې لاسته راوړنې

له ۲۰۰۳ میلادي کال راهیسې نړیوال بانک د افغانستان د بیارغونې له صندوق سره یوځای په ټولیز ډول د روغتیا له سکتور سره ۳۳۵ میلیونه ډالره مرسته کړې ده. ټاکل شوې ده چې د افغانستان د بیارغونې د صندوق تمویلوونکي د اروپایي اتحادیې په ګډون ۲۷۰ او افغان دولت ۳۰ میلیونه ډالره نور د دې پروژې د تمویلولو لپاره برابر کړي. د عامې روغتیا وزارت چارواکي وایي، په

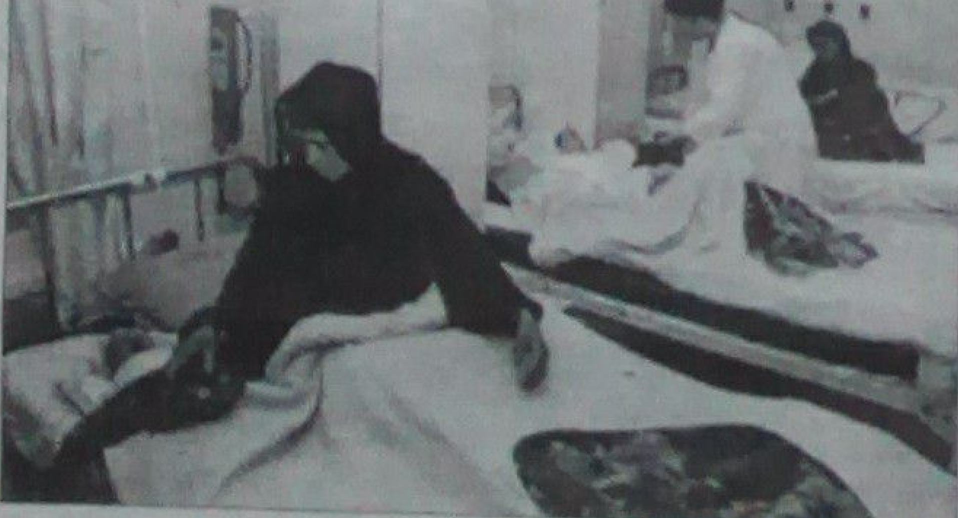

تېرې یوې لسیزې کې په ۱۱ هغو ولایتونو کې د روغتیایي مرکزونو شمېر ډېر برابره زیات شوی چې د نړیوال بانک له خوا د تمویل شویو پروژو تر پوښښ لاندې دي، یعنې د روغتیایي مرکزونو شمېر له ۱۴۸ نه ۳۲۴ مرکزونو ته رسېدلی، له ۲۰۰۰۰ څخه زیاتو سیمه ییزو روغتیایي کارکوونکو چې نیمایي یې ښځې جوړوي، لازمې مسلکي زده کړې تر لاسه کړې او د هېواد بېلابېلو سیمو ته لېږل شوي چې په پایله کې یې د زېږونونو ترمنځ د واټن راوستو لپاره روغتیایي مشوره د ښځو او واکسین ته د ماشومانو لاسرسی زیات شوی دی. د هغوی په وینا د یادې پروژې له پیل څخه دمخه د روغتیایي مرکزونو او روغتیایي ښځینه کارکوونکو شمېر په سلو کې ۲۵ و او اوس په سلو کې ۷۴ ته لوړ شوی دی، همدارنګه د روغتیایي فعالو مرکزونو شمېر له ۴۹۶ مرکزونو څخه څه باندې ۲۰۰۰ مرکزونو ته رسېدلی چې دې ټولو فعالیتونو په هېواد کې د ماشومانو د روغتیا د ساتنې او د مېندو د مړینې د کچې په راکمېدو کې مهمه ونډه لرلې ده. له وروستیو پرمختګونو سره سره د روغتیا برخه زموږ په هېواد کې له زیاتو ستونزو سره مخ ده، د نویو زېږېدلیو ماشومانو او له پنځو کالو څخه د کم عمره ماشومانو د مړینې او د ماشومانو د خوارځواکۍ کچه د نړۍ د نورو هېوادونو په پرتله لوړه ده. په سلو کې ۵۵ له پنځو کلونو څخه کم عمره ماشومان له مزمنې خوارځواکۍ څخه رنځ وړي او ښځې او ماشومان د ویټامینونو او منرالونو له جدي کمښت سره مخ دي. همدارنګه په هرو دوو ساعتونو کې یوه افغانه ښځه یا نجلۍ له امیدوارۍ سره د تړلو علتونو له کبله خپل ژوند له لاسه ورکوي او د دې یو علت دا دی چې نجونې له بلوغه مخکې ودونو ته مجبورېږي او په داسې حال کې ماشوم زېږوي چې هغې لا پخپله هم نشونما نه وي کړې.

غ. ملاحت

د سپورت نړۍ

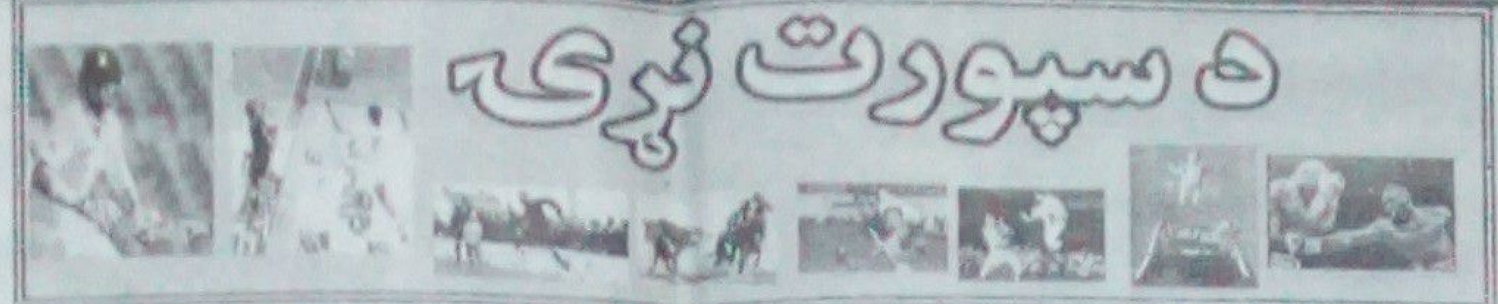

افغان اولمپیک کمېټې پر مختیايي بودجه نه ده لګولې

د افغانستان د اولمپیک د ملي کمېټې مشر د یو شمېر لوبغاړو د سرټکولو او د کلنۍ پرمختیایي بودجې د نه لګولو له کبله ولسي جرګې ته غوښتل شوی و، پر ظاهر اغبر داسې تورونه

پر ښاغلي اغبر تور لګېدلی چې ګواکې نړیوالو سیالیو ته د لوبغاړو د استولو په برخه کې د مور او مېرې چلند کوي

پورې شوي چې ګواکې نړیوالو لوبو ته د لوبغاړو د استولو په برخه کې دوه مخیز چلند کوي، بله دا چې وایي په ۱۳۹۱ لمریز کال کې اېله د ۳۱ سلنې پرمختیايي بودجې پر لګولو توانېدلی دی. د اولمپیک د ملي کمېټې مشر دا تورونه رد کړي دي. د ولسي جرګې د روغتیا او بدني روزنې

کمیسیون د اولمپیک د ملي کمېټې مشر ظاهر اغبر له نړیوال اولمپیکه د بوارېنې مډال راوړونکي افغان لوبغاړي روح الله نیکپا او یو شمېر نورو لوبغاړو د شکایتونو پر بنسټ ورېللی و. پر ښاغلي اغبر دا تور هم لګېدلی چې ګواکې نړیوالو سیالیو ته د لوبغاړو د استولو په برخه کې د مور او مېرې چلند کوي. د افغانستان د اولمپیک د ملي کمېټې مشر ظاهر اغبر په دې لګېدلو تورونو بې بنسټه وبلل او بي بي سي ته یې وویل چې د لوبغاړو د نیوکو پر اړه مخامخ له هغو سره غږېدلی دی. د افغانستان د اولمپیک ملي بنسټ مخکې له دې هم له لوبغاړو سره په دوه مخي چلند تورن شوی و همدا راز د اداري درغلیو او د فدراسیونونو د مشرانو د ټاکلو په برخو کې له نیوکو سره مخامخ و او پر ځل خو دا قضیه لویې څارنوالۍ ته هم رسېدلې وه خو د یاد شوي بنسټ مشران دا ټول تورونه ردوي

کرېکټ د ښوونځیو په نصاب کې شاملېږي

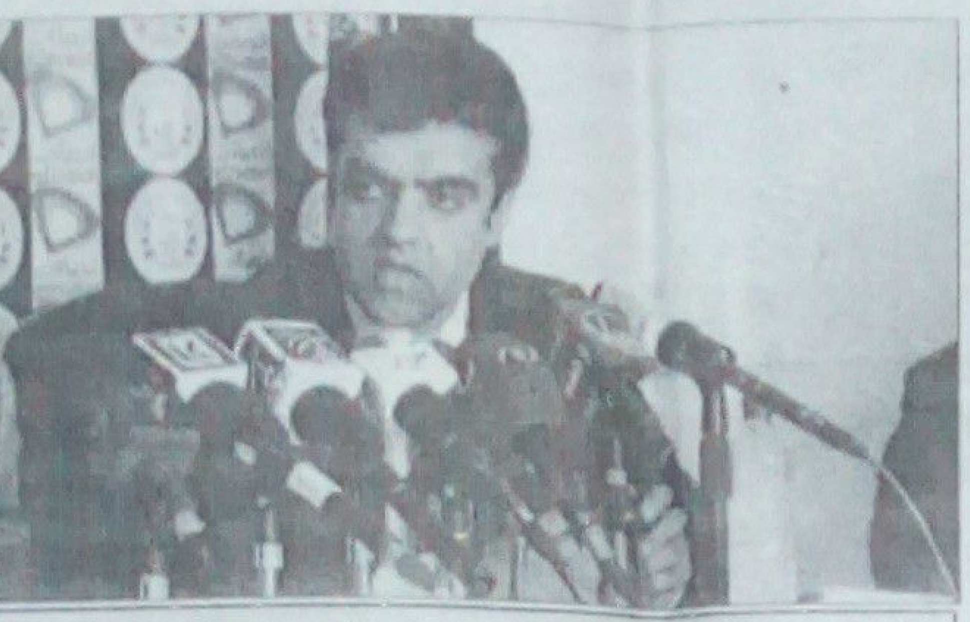

د افغانستان د کرېکټ بورډ اجرایوي مشر نور محمد مراد بي بي سي ته وویل "له دویم تر شپږم ټولګي پورې به زده کوونکو ته د کرېکټ اساسي زده کړې ورښودل کېږي"

د افغانستان د پوهنې وزارت په پام کې لري چې په راتلونکي کال کې کرېکټ د ښوونځیو په تعلیمي نصاب کې ورزیات کړي. دغه هدف ته د رسېدو لپاره د افغانستان د کرېکټ بورډ او د ښوونې وزارت ترمنځ یو تړون هم لاسلیک شوی دی. له شک پرته چې په تعلیمي نصاب کې د کرېکټ ورزانول دغې لوبې ته لا ډېر خوان مینه وال ورمات کړي او د دې ترڅنګ بیا به ښې پام وړ او مهم لوبغاړي هم له دغې لارې وموندل شي. په پام کې ده چې کرېکټ له دویم ټولګي نیولې تر دوولسم ټولګي پورې په تعلیمي نصاب کې ورزیات شي. د افغانستان د کرېکټ بورډ اجرایوي مشر نور محمد مراد بي بي سي ته وویل "له دویم تر شپږم ټولګي پورې به رده کوونکو ته د کرېکټ اساسي زده کړې ورښودل کېږي، او له شپږم تر دوولسم ټولګي پورې به یې عملي کرېکټ ور ښودل کېږي چې دا د نویو لوبغاړو د موندلو او د روزلو پړاو هم بلل کېږي." ښاغلي مراد وویل ډېر ژر به د دغه نوي سپورټي نصاب د چمتووالي لپاره د ښوونې وزارت او کرېکټ بورډ څخه ګډه یوه کمیټه جوړه شي، کمیټه به د دغه نوي مضمون لپاره نوي ښوونکي او په کرېکټ پوه کسان پیدا کوي او ځانګړې روزنه به ورکوي. نوموړي ووېل هیله یې دا ده چې

کرېکټ په راتلونکي تعلیمي کال کې په کابل کې په څلورو ښوونځیو کې تدریس شي او وروسته به بیا نورو ولایتونو ته هم ور وغځول شي. افغان کرېکټ بورډ وایي له دغه کار څخه یې هدف دا دی چې کرېکټ ښوونځیو ته بوسي له دا چې زده کوونکي د کرېکټ لوبې لپاره ځېل درسونه پرېږدي او له ښوونځیو د باندې را ووځي که څه هم بایې ډېر وخت له اړتیا وي چې د ښوونځیو په کچه پیاوړي لوبغاړي ترلاسه شي، خو د افغانستان د کرېکټ بورډ اجرایوي مشر نور محمد مراد وایي: دوی په لنډ وخت کې د ښوونځیو په کچه د کوم پیاوړي لوبغاړي موندل نه غواړي، بلکې هدف یې دا دی چې په راتلونکي پوه دوه لسیزو کې د افغانستان د کرېکټ ملي لوبډله د ښوونځیو له زده کوونکو لوبغاړو جوړه وي. ښاغلي مراد ووېل "موږ غواړو چې په راتلونکو نوو - شلو کلونو کې د ښوونځیو په کچه د حمید حسن، محمد نبي، شاپورځدراڼ، نوروز منګل او داسې نورو پیاوړو اوسنیو لوبغاړو په څېر لوبغاړي ولرو، داسې چې کرېکټ یې په افغانستان کې زده کړې وي، له ښوونځیو یې را پیل

کړې وي او بالاخره به ټوله ماڼا د کرېکټ له اړخه د افغانستان تولېد وي."

د افغانستان په اوسنۍ ملي لوبډله کې ډېرو لوبغاړو له هیواده د باندې په خاص ډول په پاکستان کې د کډوالۍ پر مهال دغه لوبه زده کړې ده. افغانستان هغه هیواد دی چې په نیږدې یوې لسیزې کې د کرېکټ په برخه کې د پام وړ او حیرانوونکې لاس ته راوړنې لري، افغانانو دوه واري په نړیوالو شل اوریزو سیالیو کې لوبه وکړه او و ځلېدل. د دې ترڅنګ یې په ۲۰۰۹ کال کې د کرېکټ د یو ورځنیو نړیوالو لوبو کولو امتیاز هم ترلاسه کړ، افغانستان په ۲۰۱۵ کال کې د کرېکټ یو ورځنۍ نړیوال جام ته د لار موندلو په موخه دراتلونکې اګست میاشت کې نمیبیا ته ځي چې له دغه هیواد سره ځېل بخت وازمویي

د افغانستان په اوسنۍ ملي لوبډله کې ډېرو لوبغاړو له هیواده د باندې په خاص ډول په پاکستان کې د کډوالۍ پر مهال دغه لوبه زده کړې ده

د پاکستان د کرېکټ لوبډلې ویسټ انډیز ته ماتې ورکړه

په ګیانا کې د پنځو یوه ورځنیو لوبو په لړ کې پاکستان خپله لومړۍ لوبه له ویسټ انډیز څخه وګټله باده لوبه چې د یکشنبې په ورځ د

منډې او شاهد افریدي په ۵۵ توپونو باندې ۷۶ منډې جوړې کړې د پاکستان ملي لوبډلې د ټیم لوبغاړو په سوځېدلو په ۵۰ اوورونو کې د ۲۲۲

ویسټ انډیز ګیانا په نړیوال لوبغالي کې وشوه، پاکستان خپلې سیالۍ لوبډلې ته په ستر توپیر ماتې ورکړه چې ویسټ انډیز وګټله او خپلې سیالې لوبډلې، پاکستان، ته یې د توپ وهنې بلنه ورکړه پاکستان په پیل کې خپل لوبغاړي ژر ژر له لاسه ورکړل پاکستان ۴۷ منډې کړې وې چې پنځه لوبغاړي یې سوځېدلي وو، خو مصباح الدین او شاهد افریدي به لوبه وکړه دوی د پاکستان د منډو شمېر تر ۱۶۷ پورې ورساوه. د پاکستان د لوبډلې کپتان مصباح الحق په ۱۲۱ توپونو باندې ۵۲

منډو هدف وټاکه خو د ویسټ انډیز توپ وهونکي د پاکستان توپ اچوونکو ته ټینګ نشول د دوی ټول لوبغاړي د ۹۸ منډو له جوړولو وروسته وسوځېدل په دې توګه پاکستان دا سیالي په ډېر توپیر وګټله په پای کې د لوبې غوره لوبغاړی شاهد افریدي وبومول شو نوموړي په ۵۵ توپونو باندې ۷۶ منډې وکړې باده دې وي چې پاکستان به د ویسټ انډیز په دوره څلور نورې یوه ورځنۍ او دوه - دوه شل اوریزې لوبې وکړي

روژه، مسلمانان او د انګلستان مخکښ فوټبال لیګ

دوې لسیزې وړاندې د انګلستان د فوټبال په مخکنۍ لیګ، یا پریمیرشیپ کې بواړې یو مسلمان لوبغاړی و. هغه لوبغاړی نعیم نومېده چې اصلاً د اسپانیا اوسېدونکی و او د لندن په ټاټنهم کلب کې لوبېده. اوس ۲۰ مسلمان لوبغاړي دلته لوبه کوي چې د نړۍ له بېلا بېلو هیوادونو راغلي دي. د نیوکاسل په لوبډله کې تېر کال دوه مسلمان لوبغاړي دیمبا با او پیاپسې لوبېدل. که به هر یوه ګول وکړ نو د لوبغالي یوه کوڅې ته به لاړ او سجده به یې وکړه چې د لوی خښتن مننه یې وکړي. دوی دواړه د سېنېګال مسلمانان دي چې یو یې تېرې اوس د لندن چلسي کلب ته راغلی دی. دیمبا با وایي دی د حپل مذهب په باب جدي فکر کوي او هېروځي یې نه شي پنځه وخته لمونځ او روژه د خپلو فوټبال روزونکو په ګومان چې حپله مسلمان نه دي ځورا سخت کار دی. خو د لوبغاړو استعداد دغه روزونکي اړباسي چې څه و نه

وایي او د دوی دین او عبادت ورسره ورغمې. مسلمانو لوبغاړو ته کلبونه حلاله ډوډۍ برابروي، د نورو لوبغاړو خلاف دوی ته د لمبهار لپاره ځانګړی ځای جوړوي او د عبادت وخت او ځای هم ورکوي. تر دې وروستو پورې به د لوبې غوره لوبغاړي ته د شرابو نوی بوتل د جایزې په توګه ورکول کېده خو کله چې د عاج ساحل لوبغاړي یحیی توري د شرابو د بوتل له اخیستلو انکار وکړ نو دغه دود ختم شو. د لوبې غوره لوبغاړي ته [illegible] په ۲۰۱۲ کال کې چې د لیورپول کلب یو کپ وګاټه او لوبغاړو له خوښۍ پر یو بل شراب شیندل د ټولو پام شو چې د لوبډلې ډاکټر مسلمان دی له خوښۍ ووت چې د شرابو څاڅکي یې پر جامو و نه لوېږي. د سرخوږۍ له خبره د اعلانونو ده چې د شرابو د شرکتونو او یا د قمار وهلو د ادارو پر اعلان خینې لوبغاړي خوښ نه دي. خینې لوبغاړي چې له مذهبي پلوه دا ډول اعلان پر جامه له

غواړي، هغه کمیس له اغوندې تر همدې ځایه کلبونه او لوبغاړي سره خوښ دي خو روژې ستونزه پیدا کړې ده. خینو ته پوسته پیدا شوې چې لوبغاړي دې څرنګه ۱۸ ساعته بې خوړو او اوبو وي او بیا دې هم ۹۰ دقیقې ښه لوبه وکولای شي. خینې مسلمان لوبغاړي د تمرین پر وخت روژه نیسي او د لوبې پر وخت یې نه نیسي خو نور بیا وایي چې د لوبو په ورځو به یې هم نیسي. د لندن د ارسنل کلب ۲۷ کلن تکړه لوبغاړی ابو دیابي چې د فرانسې په ملي لوبډله کې هم لوبه کوي وایي: "کلب ته څوره دا ده چې زه روژه و نه نیسم خو زما په نظر خبر دی نو اوس زما د پرېکړې درناوی کوي" ۲۸ کلن دیمبا با وایي په تېرو کلونو کې د روژې په تړاو ورسره خینې روزونکي خوښ نه وو خو دی په خپل نظر ټینګ و "هر روزونکی چې به خوښ نه و ما به ورته ووېل: ګوره زه به روژه نیسم او بیا به هم ښه لوبه کوم که مې لوبه ښه نه وه مه مې لوبوه" سږ کال روژه داسې وخت پای ته رسېږي چې د انګلستان د مخکښ فوټبال لیګ لوبیز کال په پیلېدا دی خینې کلبونه اندېښمن دي چې د تمرینونو پر وخت به د دوی مسلمان لوبغاړي به چمتووالی ونه کړي او د لوبیز کال په پیل کې به و نه ځلېږي

اوس ۲۰ مسلمان لوبغاړي دلته لوبه کوي چې د نړۍ له بېلا بېلو هیوادونو راغلي دي

۵۴ کلن افغان پر بایسکل عربستان ته ځي

۵۴ کلن امیر محمد چې په ږیره کې یې تورو ویښتو سپین زیات دي، په ونه جګ او یو کلوال کس دی، سعودي عربستان ته یې پر بایسکل د سفر کولو

ایران، عراق او کویټ له لارې د دوو میاشتو په ترڅ کې سعودي عربستان ته ځان ورسوي چې دده په خبره هره ورځ به ۱۵۰ کیلومتره لاره پر بایسکل ووهي. "کله چې سعودي عربستان ته ورسېدم. لومړی به د اسلام د ستر لارښود حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) د روضې زیارت وکړم او بیا به نړیوالو ته ووایم چې افغانان شر خوښوونکي نه، بلکې سوله خوښوونکي او امن غواړي." امیر محمد ته دې سره چې یو ښوونکي پاتې شوی، له تېرو دوولسو کلونو راهیسې د کندهار ښار هوټلونو کې اشپزي هم کوي. هغه وایي، یاد سفر یې له سترو ارمانونو یو دی چې پوره کېدو ته یې یو شمېر کندهاري وکیلانو او دغه ډول د دغه ولایت د سپورټ او بدني روزنې مسولینو اوږه ورکړې. امیر محمد وایي، له دې وړاندې یې د هیواد ټولو ولایتونو ته پر بایسکل سفرونه کړي، او د سفر پر مهال له ډېرو خوږو او ترخو شیبو سره هم مخ شوی دی. په تېرو څو کلونو کې یو شمېر نورو افغانانو هم پر بایسکل یو شمېر هیوادونو ته ورته اوږده سفرونه کړي. خو دا لومړی ځل دی چې تسناً د پاخه عمر یو کس پر بایسکل سعودي عربستان ته د سفر هوډ لري

امیر محمد له دې سره چې یو ښوونکی پاتې شوی، له تېرو دوولسو کلونو راهیسې د کندهار ښار په هوټلونو کې اشپزي هم کوي

نیت کړی. د کندهار دارغنداب ولسوالۍ اوسېدونکی اوس په ښار کې اوسېږي، او غواړي په دغه کار سره نړۍ ته د سولې پیغام ورسوي. هغه وایي، چې افغانستان په ځانګړي ډول کندهار د ترهګرو، جګړو او نښه یې نوکو ځای نه، بلکې د پاتورو هوډمنو کسانو ځاله ده. نوموړي د خپل دغه اوږده سفر لپاره یو سپورټي بایسکل هم اخیستی. امیر محمد وایي، دی به د

روح الله نیکپا د مکسیکو په سیالیو کې ګډون نه کوي

د لندن او بېجینګ په اولمپیک کې مډال ګټونکي روح الله نیکپا د مکسیکو د تکواندو په نړیوالو سیالیو کې له ګډون کولو ډډه کړې ده. وایي د افغانستان د تکواندو په فدراسیون کې زیاتې ستونزې دي او که همداسې دوام وکړي نو په هیڅ ډول رسمي سیالیو کې برخه نه اخلي. له کابله د بي بي سي خبریال حفیظ الله معروف په رپوټ کې د افغانستان د المپیک ملي کمېټې چارواکو له قوله ویل شوي، چې وایي ښاغلي نیکپا د شخصي لاملونو له کبله په دغو سیالیو کې له ګډون کولو ډډه کړې ده. ډیجنګ او لندن

په اولمپیک لوبو کې د افغانستان لپاره د برونزو مډال راوړونکي روح الله نیکپا وایي، له یوې میاشتې راهیسې د افغانستان تکواندو فدراسیون کې حالت سم نه دی او تمرین نه شي کولای که څه هم ښاغلي نیکپا د دغو حالاتو په اړه څه نه وایي، خو له بي بي سي سره یې په خبرو کې د دغه فدراسیون له نوکمېر چلند نه شکایت کاوه او وایي له همدې امله د حولای په پنځلسمه د تکواندو په نړیوالو سیالیو کې چې په مکسیکو کې جوړېدونکي دي، برخه نه اخلي. "یو لړ ستونزې پیدا شوې وې او زما روزونکو له تمرین راکولو لاس اخیستی و. موږ په تمرین کولو کې بې سرپرسته وو دې زما او د نورو لوبغاړو پر روحیې

منفي اغېز کړی و، چې تمرین وکړو او د سیالیو لپاره چمتووالی ونیسو. هیله من یم چې نه د کوم ځای یې او زه د کوم ځای یم. یوې خوا ته پرېږدو او ملي فدراسیون ته ملي فکر وکړو." روح الله نیکپا خبرداری ورکوي، که د تکواندو په فدراسیون کې حالت په همغه ډول روان وي، نو بیا به هیڅ رسمي سیالیو کې برخه وا نخلي. خو د افغانستان د المپیک ملي کمېټې ویاند مجیب الله رحماني په دغو فدراسیونو کې ستونزې نه مني او وایي چې روح الله نیکپا د شخصي ستونزو له امله د مکسیکو په سیالیو کې له برخې اخیستو ډډه کړې "روح الله نیکپا په

پښو کې ستونزې لري، دا رنګه غواړي واده وکړي نو نه شي کولای د تکواندو لوبو ته ادامه ورکړي او له همدې امله یې خو ورځې وړاندې خپله استعفا وړاندې کړه. موږ نه غواړو چې د روح الله نیکپا په څېر اتلان لوبه پرېږدي" ښاغلي رحماني وایي، د المپیک ملي کمېټې د افغانستان مډال راوړونکو لوبغاړو ته ډېر امکانات برابر کړي او د ښاغلي نیکپا د ستونزو څېړلو لپاره یې ځانګړې کمیسیون ټاکلی دی. ټاکل شوې په مکسیکو کې د تکواندو نړیوالې لوبې په راتلونکو څلور ورځو کې پیل شي او له افغانستانه هم په دغو لوبو کې اووه لوبغاړي برخه لري

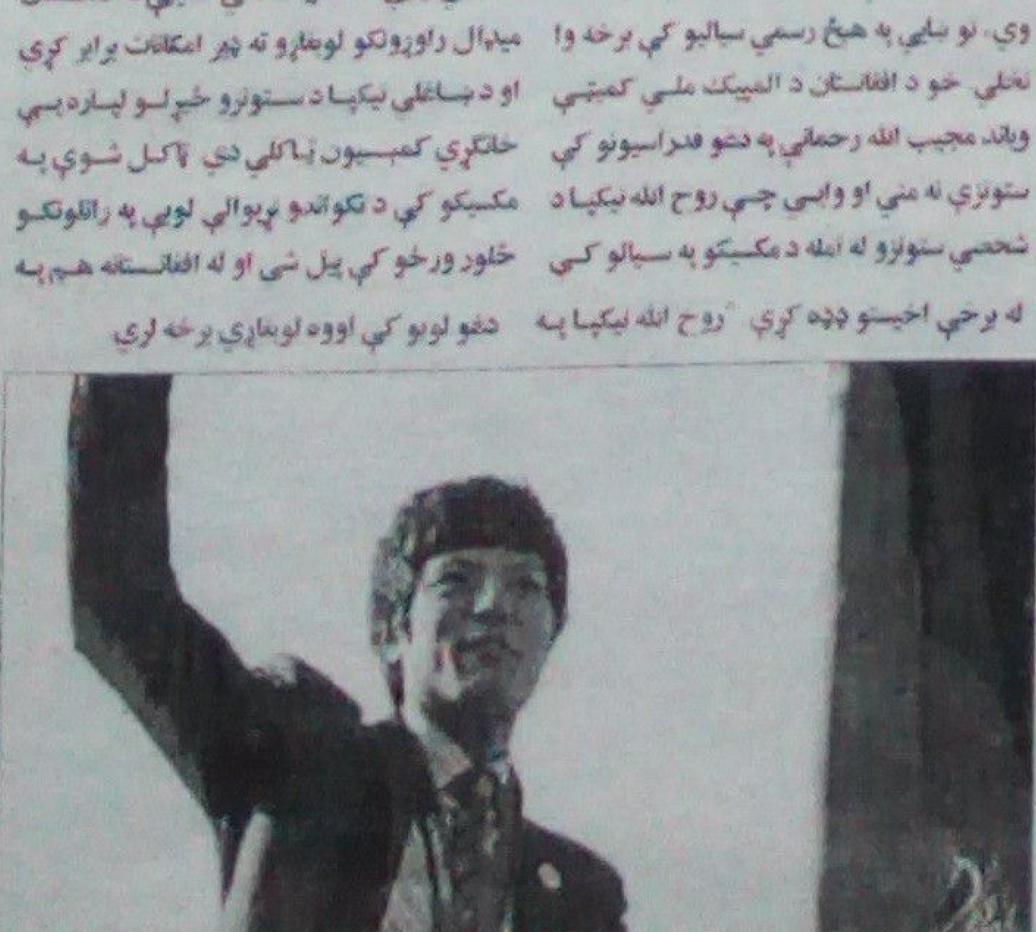

یو لړ ستونزې پیدا شوې وې او زما روزونکو له تمرین راکولو لاس اخیستی و - روح الله نیکپا

د افغانستان د کرېکټ بورډ د آسیایي شورا بشپړ غړی شو

د افغانستان د کرېکټ بورډ اداره د کرېکټ د نړیوالې شورا د دوهمې درجې غړیتوب لرونکو هیوادونو په نوم لړ کې ګڼه شوه. د افغانستان کرېکټ بورډ اداري د ډېرې لنډې مودې په ترڅ کې د کرېکټ نړیوالې شورا غړیتوب

ترلاسه کړ چې دغه موقف له ترلاسه کولو وروسته دغه اداره د کرېکټ د آسیايي شورا د بشپړ غړیتوب خاونده شوه. د دغه موقف له ترلاسه کولو وروسته، د افغانستان د کرېکټ بورډ اداره پر مالي ګټو سربېره له معنوي ګټو هم برخمنه شوه چې د کرېکټ نړیوالې شورا په غونډو او ناستو کې رسمي ونډه، د رایې ورکولو حق، او د افغانستان کرېکټ بورډ اداري نظرونو ته د ارزښت ورکول یې له بېلګو څخه دي. په هغې خبري ناسته کې چې د افغانستان د کرېکټ بورډ اداري د غونډو په خونه

کې په لاره اچول شوې وه د افغانستان د کرېکټ بورډ عمومي رئیس او په قبایلي چارو کې د ولسمشر سلاکار وزیر شهزاده مسعود او د افغانستان د کرېکټ بورډ اجرایوي مشر ډاکټر نورمحمد مراد ونډه درلوده. ښاغلي مراد د رسنیو همکارانو ته له هرڅه د مخه د دوهمې درجې غړیتوب په مادي او معنوي ارزښت خبرې وکړې چې تر هغې

وروسته یې د سفر پر مهال د ترسره شویو غونډو په هکله بشپړ توضیحات ورکړل سربېره پر دې یې د ملي ټولو کلي لوبډلې لوبغاړو لپاره د تړون لیکونو په هکله هم اړین توضیحات وړاندې کړل او په ټولو تړون لیکونو کې یې د درجه بندي، ارزښت او پلي کولو باندې هم رڼا واچوله. [illegible]

لندارچیانو په شور او ماړو بدرګه کېدې بادونه وکړه ښاغلي مراد د کرېکټ بورډ د کارکوونکو ورپیلارغوني له پروګرامونو په هکله بشپړ توضیحات ورکړل او یاده یې کړه چې موږ توانېدلي یو په لومړي ځل د ویډیو انالیسټ کورس په لاره واچوو چې د دوهمې درجې ۱۰ روزونکو پکې ونډه درلوده. همدارنګه د روزونې د دوهمې درجې او لومړۍ درجې کورسونه او اوس مهال په عمان کې د ۹ ملي لوبغاړانو لپاره د دوهمې درجې لوبغاړي کورسونه د سیمې په کچه یې ساري فعالیتونه دي. ښاغلي مراد د نمیبیا او په سینګاپور کې د ایمرجنګ سیالیو لپاره د ملي لوبډلې چمتووالي او د لوبډلې لپاره د لوبغاړو ټاکنې په اړه هم اړین معلومات وړاندې کړل. د ناستې په ترڅ کې د افغانستان کرېکټ بورډ اجرایوي رئیس ډاکټر نور محمد مراد د پرسېود همکارانو پوښتنو ته د قناعت وړ ځوابونه ورکړل.

رسنۍ او په ټولنه کې د هغو رول

رسنۍ، ټلویزیونوا وراډیوګانو هغه وسیلې دي چې دجامعې دمختلفو قشرونو ترمنځ اړیکې ټینګوي اوپه لیرې کې دراز راز اوبلابلو انکشافاتو، اکتشافاتو، اختراعاتو او نورو پېښو په اړه دخلکو دپوهاوي اوخبراوي له پاره زمینه برابروي. پارسنۍ هغه وسیلې دي چې دجامعې دعامو اوخاصو خلکو ترمنځ اړیکې ټینګوي په بل عبارت رسنۍ هغه تفریحي وسیلې دي چې دټولنې اول قشرونه پرمختګ له پرلې کوي

درسنیو دندې

رسنۍ په یوې ټولنې کې ډېرې دندې ترسره کوي چې له هغو څخه کولای شو یو څو یې په لاندې توګه دبېلګې په ډول راوړو

۱- د معلوماتو وړاندې کول: رسنۍ هغه وسیلې دي چې خلک په ډله ییز ډول له پېښو څخه خبروي یعنې رسنۍ کولای شي په یوه وخت کې په زرګونو او آن په میلونونو خلکوته معلومات ورسوي

۲- ډله ییزه زده کړه: رسنۍ دډله ییزې زده کړې ترټولو مهمې وسیلې دي چې کولای شي په عام ډول خلکو ته زده کړه ورکړي اوټول هغه کسان چې له رسنیو سره مخه لري له ملي زده کړې څخه برخمن شي

۳- رسنۍ دتفریح اوسرګرمۍ له پاره ارزانو مې وسیلې دي رسنۍ کولای شي چې خلک وخندوي او دهغوي په شونډو موسکا خوره کړي خوداخندول بوازې خندول نه دي بلکې یو پیغام هم لري یعنې رسنۍ باید دنورو برخو تر څنګ کومیډي برخه هم ولري ترڅو وکولای شي چې دټولنې ستونزې په یو ډول سره وڅیړي او خلک ترې باخبر کړي اوپوره

ګټه ترې واخلي

۴- مشوره ورکول داسې رسنۍ هم موجودې دي چې دمختلفو وسیلو په واسطه خلک نه هغوي سره اړیکې ټینګوي اوله هغوي څخه مختلف ډول مشورې غواړي. داکار یې له دې چې دمخاطب وخت اوپیسې مصرف شي ترسره کېږي دادرسنیولرلو لویه ګټه ده

همدارسنۍ دي چې دخلکو په ژبې، کلتور ،فرهنګ اوعاداتو کې بدلون راولي خو باید متوجه واوسو چې په اسلامي ټولنو کې دالشویق او بدلون داسلام دمبارک دین له لارښوونو سره سم وي همدارنګه باید دهیواد داساسي قانون او درسنیو دقانون له موادو سره ټکر ونه کړي

دهاروند لاسول په اند رسنۍ دا دری مهمې دندې لري

۱- دچاپېریال څارنه چې دا درسنیو خبري برخه ده.

۲- ټولنیز پیوستون چې تفسیري اولارښودي نقش لري

۳- دفرهنګي میراث انتقال په دې برخه کې رسنۍ تعلیمي نقش لري

رسنۍ دیوې ټولنې دفرهنګ په پرمختګ کې مهم نقش او په ننني عصر کې دهرې ټولنې دپرمختګ دمحرکې قوې حیثیت لري اوکولای شي چې دغې کار کولو، فکرکولو فرهنګ، نظم او حساب ورکولو فرهنګ اوداسې نور رواج کړي

دپوهان په دې اند دي چې دیوې ټولنې پرمختګ او عصري کېدل په رسنیو پورې تړلي دي او له رسنیو څخه پرته غیرممکن دي ځکه رسنۍ دي چې خلکوته فکرورکوي البته دا په هغه صورت کې ممکنه ده چې له رسنیو څخه په رښتیني اودقیق ډول سره استفاده وشي خوکه چیرې له رسنیو څخه په غیر اګاهانه ډول استفاده وشي اوونشي کولای چې په صحیح ډول په ټولنه کې شته ستونزې درک کړي نوپدې حالت کې به یې په ټولنه باندې تاثیرات منفي وي اودې پرځای چې خپل فرهنګ نورو ته صادر کړي بېردې فرهنګونه به خپلې ټولنې ته راوارد کړي په عمومي توګه ویلای شو که چیرې رسنۍ خپل فرهنګ په ټولنه کې تبلیغ نکړي نوبه حتمي ډول دپردیو افکارو اوفرهنګ به دهغوځای ناستي شي نوضروري ده چې دڅه پیري رسنۍ خپل فرهنګ په ښه ډول سره دټولنې اوخلکوته یې تبلیغ کړي

عبدالرحمن ثاقب
دژورنالیزم پوهنځی

کتاب «یک قرن در تاریخ و افسانه» زیور چاپ یافت

حیات الله حلیم

سخن هویدا و مبرهن است که تاریخ آیینه عملکرد انسان های ما قبل و ما بعد میباشد، بخصوص آیینه عملکرد های آنعده اشخاص که در ماضی زمام امور یک کشور را به حیث امیر، سلطان، پادشاه، صدراعظم ویا رئیس جمهور اعمال نموده باشند. پس تاریخ است که عملکردهایش برای قضاوت بعدی ها در صفحات خود تسجیل مینماید، بشرط آنکه نگارنده و مورخ شخص منصف، واقع بین و دور اندیش باشد و در تسجیل عملکرد های اشخاص فوق و حوادث دیگری که در زمام داری او در کشور مطبوعش رخ میدهد بگونه بی طرف ثبت وسجل نماید. طوریکه قبلا اشاره شد تاریخ آیینه عملکرد زمامداران است این یک حقیقت روشن است ازینرو مورخ نباید در ثبت سجل وقایع هراس داشته باشد ونه هم از بیم گفتاری این و آن حقایق را کتمان نماید اگر تحت چنین شرایط قرار میگیرد بهتر است که قلم را در جیب بگذارد. به هرصورت نگارنده جوان با استعداد و بی هراس کشور ما مصطفی (عمرزی) در سلسله چاپ آثار قبلی خود اینک کتاب دیگری بنام (یک قرن در تاریخ و افسانه) دربن اواخر نوشته که بتازگی شرف چاپ یافته است. نگارنده حتی الوسع سعی وکوشش نموده که عملکرد های خاندان (امرا) محمد زایی سلطنت محمد ظاهرشا و پدرش نادرخان، دوران کمونست ها وحوادث خونبار ووحشت زای این دوره استیلای روسها که خلاف تمام موازین ملی و بین المللی بالای خاک ما حمله ورشدند و سرانجام دوره مجاهدین با اعمال عملکردهایش تا زمان دوره ریاست جمهوری حامد کرزی بشکل بی طرف وواقعی آن در اوراق تاریخ خود سجل نموده است واگر از حق چشم پوشی نشود خوشبختانه که نویسنده از طرز تاریخ نگاری کاملا معیاری کارگرفته و مثل مورخین حسابی کشور ما تمام رمز های تاریخ نویسی را دران رعایت نموده است. منطقی که دران بکاررفته است گویای این حقیقت است که مورخ مذکور هرگز زیر اثر این و آن نرفته و تمام مسایل را بدون هراس نوشته تحریر آورده که مصداق این ادعای ما نگارش او در مورد زمام داری عبدالرحمن خان که به حیث امیر مستبد توانسته، اورا سجل نموده که این تحلیل نه تنها از مصطفی عمرزی میباشد بلکی مورخین ما اکثرا به قول متفق علیه عبدالرحمن خان را شاه مستبد خونریز ووابسته به حلقات استعماری عنوان نموده

است یک قرن در تاریخ و افسانه آئینیست که حوادث صد سال اخیر دران سجل است یعنی فشرده از رویداد های زمان عبدالرحمن خان تا زمان ریاست جمهوری حامد کرزی دران ثبت سجل شده ونیز فراتر ازآن مخزن معلومات جدید و بی طرف میباشد که خواننده را از زوایای مختلف به عملکرد های حکمروایان قبلی این مرزو بوم آشنا میسازد. طوریکه قبلاگفته شد در صفحات این تاریخ درگام نخست بالای دوران استبدادی عبدالرحمن خان روشنی انداخته شده وسپس سلطنت و شخصیت امیر حبیب الله خان به حیث یک شاه (خوشگذران و عیاش) عنوان گردیده که تاریخ های دیگر نیز به چنین خواص امیر موصوف گواهی داده است. سلطنت امیر امان الله خان به عنوان یک شخصیت (شیفته ملت و سر زمین) عنوان گردیده است که شا امان الله خان واقعاً محصل استقلال افغانستان بوده وسرانجام قربانی توطیه های حلقات استعماری توسط خود افغانها گردیده و از سلطنت طرد گردید. روپهمرفته دوره حبیب الله کلکانی و شخصیت موصوف، به حیث یک [illegible] باکمال و ساده نوع سجل گردیده و به تعقیب آن سلطنت محمد نادرخان به حیث ستمگر ارائه، ثبت وسجل گردیده و به راستی هم این شخص بود که با مهارت خاص حبیب الله کلکانی را از اریکه قدرت به دور انداخت و شان وشوکت خاندان محمد زایی را از سر احیا نمود. بعد به سلطنت محمد ظاهر شا اشاره شده که زمامداری او تا زمانی به لویه تحت سایه صدارت کاکای خود سپری گردیده، اشاره شده و معلومات کافی بدسترس خواننده ها قرار داده است. دوران ریاست جمهوری سردار محمد داود خان به حیث اولین رئیس جمهور افغانستان تشریح و معلومات کامل درمورد شهادت مظلومانه خود و فامیلش داده شده است. آمدن دوران کمونست ها و آغاز حماسه های جهاد مردم افغانستان مباحث دیگریست که در لا بلای اوراق این تاریخ گنجانیده شده است. جالب از آن که در بخش پایانی کتاب تمام محتویات کتاب تحت عنوان (در سیمای صد سال (مثل همانند کوهسار)، تمام موضوعات کتاب ارزیابی گردیده و تشریحات کوتا بالای عناوین مندرجه کتاب صورت گرفته است که مفهوم کامل را رسانده میتواند. به وضاحت به نظر میرسد. تاریخ (یک قرن در تاریخ و افسانه) که در ۵۵۴ صفحه به زبان دری به تیراژ یک هزار جلد در ماه جاری شرف چاپ یافته از جمله تاریخ های که سیر حوادث از زمان عبد الرحمن خان تا اکنون با تحلیل همه جانبه و استنباط کاملا علمی و اصولی درج گردیده و ما از دربار خداوند ج التجا داریم که نگارنده کتاب محترم عمرزی صاحب بتواند به تالیف همچو آثار علمی مفید دیگر نیز توفیق یابد

هر افغان باید د فساد پر ضد کلکه مبارزه وکړي

افغان دولت په دې هڅه او هاند کې دی چې د ۴۵۰- مې ګڼې فرمان نه مخې فساد په قطعي ډول له منځه یوسي اوجرړې یې شنډې او وچې کړي چې په مرسته یې ټول افغانان ددغې ناوړې پدیدې له شر څخه خلاص او وژغورل شي او له دې لارې په پوره صداقت او شفافیت سره د ژوندانه په ټولو اقتصادي، ټولنیزو، فرهنګي، سیاسي او نورو ډګرونو کې د پرمختګ له پاره زمینه برابره شي. افغان حکومت دا خپله اصلي او مهمه دنده بولي چې له فساد سره په کلکه مبارزه وکړي او په دې برخه کې ۴۵ مه ګڼه فرمان ته د عمل جامه ور واغوندي. فساد د دولت اړیکې له خلکو سره کمزورې کوي او ترمنځ یې فاصله او بې باوري زیاتوي. د افغانستان جمهور رئیس حامد کرزي ټولو اړوندو دولتي ادارو ته دنده سپارلې ده چې په خپلو ادارو کې سمون راولي او فساد له منځ یوسي ددغه ۴۵ مه ګڼه فرمان له صادرېدو تر اوسه پوره نهه میاشتې تېرېږي چې پلي کولو ته وړاندې شوي دي، خو له بده مرغه په ادارو کې فسادونه لا بېخې له منځه نه دي وړل شوي او د خلکو زیاتې اندېښنې یې راپارولې دي د ولسي جرګې ځینو غړو هم په اړوندو ادارو کې د فسادونو شتون ته ګوته نیولې او ویلي یې دي چې باید په نه شي، ودې نیول شي او د سختې جزا له پاره دې د قانون منګولو ته وسپارل شي چې د نورو فاسدو او فاسقو عناصرو د پند او عبرت لامل هم شي او په دې توګه له هېواده د فساد د ناوړې پدیدې تګ ریښې ټولې شي په هېواد کې د فساد په برخه کې زیاتې ډنډورې کېږي چې ګنې په افغانستان کې د فساد پر ضد هېڅ مبارزه نه ده شوې او نه کېږي حال دا چې افغان دولت په هېواد کې له فساد سره د مبارزې له پاره له یوولو څخه زیاتې خپلواکې اداري او موسسې جوړې کړې او له فساد سره د مبارزې له پاره یې ګومارلې دي. له اداري فساد سره د مبارزې د عالي اداري د رئیس عزیزالله لودین په وینا دغې اداري تېر کال د اختلاس او اداري فساد لړدې دوه سوه دوسیې لویې څارنوالۍ ته لیږلې دي په دې دوسیو کې داسې دوسیې هم شته چې د دولت په لوړ رتبه مامورینو پورې تړاو لري نوموړي له لویې څارنوالۍ څخه غوښتي چې دا دوسیې ډېر ژر په پوره جدیت تر څېړنې لاندې ونیسي او له دې لارې دې فاسد او فاسق لوړ رتبه کارکوونکي برښد او پر جزا دې ورسوي لودین له ځینو دولتي ادارو څخه داګیله هم کړې ده چې په فساد کې د ښکېلو کسانو د دوسیو د څېړلو په برخه کې صادقانه مرسته نه کوي او د دوسیو په څېړلو کې له ځنډ څخه کار اخلي وړاندیز دادی چې اړوندې عدلي او قضایي اداري باید لومړی له فاسدو او فاسقو عناصرو څخه پاکې او چاڼې شي او پر ځای دې صادق او مخلص کسان پر دندو وګومارل شي او هر افغان هڅه او هاند وکړي چې د فساد پر ضد مبارزه خپله ملي او دیني وجیبه وبولي او له دې لارې افغاني ټولنه له فسادونو پاکه کړي

مطیع الله شهاب د کابل پوهنتون
د ژورنالیزم پوهنځي د دریم ټولګي محصل

د پښتو ځوان غزل «د پښتو غزل...

د انسانانو په مادي او معنوي غوښتنو او ددې غوښتنو په توازن او یا د تصوف په اړه خبرې شوې او ورسره د پښتون قوم د زرګونو کلونو قدامت ته نغوته شوې او دغوی په ارزښتونو معتقدانو خبرې شوې، د پښتنو په پېرو او مریدي غږېدلی، د روښانیانو مبارزې یې یادې کړې، بیایې د تصوف تعریف کړی، په وحدت الوجود یې خبرې کړې، په پښتو ادب کې یې په تصوف رڼا اچولې، له روښانیانو نه رحمان بابا او عبدالقادر خټک ته را رسېدلی او بیا یې په شلمه پېړۍ کې د تصوف څېره ښودلې او د حمزه بابا پر تصوف غږېدلی او له همدې سره دا بحث را نغاړي.

۵ د غزل کره وزه د دې اثر بل سرلیک دی، چې له اکبر زمینداوري نه یې را څېړلې او غزل فني خوا او توازنات بیانوي او هم د نوي غزل نوښتونو ته نغوته کوي او د بحث په پای کې یې د غزل پر موضوع او منځپانګه غږېږي.

۶ «د پښتو غزل کې رواني اړخونه» د دې اثر بل سرلیک دی، چې د غزل د اروايوهنې له پلوه د بېلابېلو اروايوهانو له نظره خبرې او بیا په پښتو غزل کې د دې نظریو لټون کوي.

۷ «غزلګو شاعر څوک دی؟» دا د لیکوال بل بحث دی، چې د غزلبول او نظم ویونکي شاعر ترمنځ کرښه باسي او هغه شاعر چې هم غزل لیکي او هم نظم نو کوم لور ته یې چې په درنه وي او په کومه برخه کې چې مهارت او تشخص ولري، هغه نوم پرې ږدي.

۸ د کتاب بل سرلیک «د پښتو غزل راتلونکی» دی، چې د ځوانو غزل لیکونکو لپاره شعري لارښوونې لري.

د ځوان لیکوال، خلاند لیکوال، دا زمانه د نوبو غوښتنو او د پښتو غزل د نوبو پړاوونو په کچ مچ کونو ولاړ دی او د نوي غزل نه خبرې له پلو پوره کوي، چې زه ددې کار ستاینه وکوم، خو ورسره څو وړې یادونې لرم.

د کتاب لومړی سرلیک «تحلیلي کمیت...» له څنګه چې لیکوال هم یادونه کړې، له دې کتاب سره ډېر تړاو نه لري او یوه عمومي خبره ده او کوم مسائل چې دي هغه یادونې نه یوازې د غزل د تحلیل لاسونه له لري بلکې دا موضوع نوي غزل ته نوي تحرک او خوځښت هم ورکولای او د غزل د نوښت لپاره نوې زمینه برابرولای شي، نو که په کتاب کې نه وې هم ډېر اثر پرې نه غورځوي.

د کتاب دوهم سرلیک «تصوف او پښتو غزل» یوه ضروري خبره ده، ځکه تصوف او مینه د غزل اروا ده چې ښکلا هم ورېښني او رنګونه هم او په پښتو او آن ټوله ختیځه شاعرۍ کې ډېر ارزښت او اهمیت لري او خلاند صاحب یې هم تر ډېره حده له عهدې وتلی دی.

د کتاب دریم سرلیک د غزل کره وزه د نوبو ځوانانو لپاره لارښودنه خبره ده، چې د غزل د ښې او جوړښت او د موضوع او منځپانګې په اړخونو او تناسب غږېدلی دی.

«پښتو غزل کې رواني اړخونه» هم ښه بحث دی او د اروايوهنې د بهرنیو عالمانو وینا وې یادې شوې او بیا یې په پښتو شاعرۍ کې له رواني اړخ سره سم موضوعات یاد کړي دي د کتاب بل بحث غزلګو شاعر یانې څوک؟ هم مهم بحث دی، خو لږ څه نور وضاحت هم غواړي چې زه یې دلته په لنډیز سره کوم. په پخوا وختونو کې نظم د شعر مقابل لوری و، نظم په منظوم کلام و، چې د یوې موضوع دبیانولو لپاره به ویل کېده، ژبې معیار او پوخ جوړښت به یې درلود، خو شعریت به په کې نه و، په نظم کې به ناظمانو دیني لارښوونې، اخلاقي پندونه، طبي او نور موضوعات بیانول او زیاتره هدف به یې درلود، چې خلکو به یادول هم او د اړتیا پروخت به یې استناد پرې کاوه، داسې کسان هم وو چې هم به یې شعرونه ویل او هم به یې نظمونه جوړول لکه خوشحال بابا چې نوی دیوان لري را پاتې دی او هم یې ګڼ زیاتو نظمونه ویلي دي، لکه فضلنامه، طب نامه، اخلاقنامه، فالنامه، بازنامه او نور او په شعوري ډول یې خپله شاعري او نظمونه سره بېل کړي او په فضلنامه کې یې د دې ډول نظمونو جوړښت داسې ښودلی:

دا سې کال چې د فضله دی یو کتاب مې په نظم دی
چې یې نوی بنیاد کېښود هم یو یادګار په جهان پرېږدم
ساده نظم یې دغه یې اشکاله یې الفه
په ضعیف بحر ویلې تکلف ځنې وتلې
چې اسان په پاڼول وي مختصر کېدلی په کېږل وي
چې هر څوک ورته وګوري نیک عمل وله وښوري

خو په شلمه پېړۍ کې چې شعري قالبونه مات شول، د بې شعرېتو نظم موضوع پر خپل ځای پاتې شوه او روزلیز کتابونه په نثر ولیکل شول، دا وخت د شعر نور ټول اصناف نظم وبلل شول او غزل د نظم په مقابل کې ودرېده او په دې ترتیب شعر په نظم او غزل ووېشل شو

همدا وخت و کوم شاعر چې ښې غزلې وویلې هغه غزلبول شاعر وبلل شو او چاچې په نظمونه وویل، هغو ته د نظم د شاعر نوم ورکړل شو، چې ښاغلي خلاند ورته بحث پرې کړی، خو دا چې وایي: نظم هغه کلام دی چې وزن او قافیه ولري؛ دا تعریف سم نه دی. ځکه په شلمه پېړۍ کې ازاد نظمونه هم را منځته شول، چې هغه تش وزن لري نور د قافیې او ردیف له بندونو نه آزاد وي همدا راز دی لیکي: «مرثیې نه څوک قصیده نه شي ویلی او قصیدې نه مرثیه نه شي ویلی» دا هم سمه نه ده، ځکه قصیده د ادب په شکلي وېش کې راځي او د شاعرۍ یو ژانردی، خو مرثیه د ادب موضوعي برخه ده اود موضوعاتو په وېش کې راځي، نوځکه قصیده او مرثیه تناقض نه سره لري، بلکې په قصیدو کې ډېرې زیاتې مرثیې ویلې شوي، چې د شیخ اسعد سوري قصیده چې د غوري پاچا امیر محمد سوري په مړینه کې یې ورکانه پخوا ویلې او په دې مطلع پیلېږي:

د فلک له چارو څه وکړم کوکار
زمولوي هرګل چې خاندي په بهار

ډېره ښه نمونه ده او را وروسته هم دا کار شوی دی.

ښاغلي خلاند یوازې هغه شعرونه غزل بولي چې هر بیت یې ځانته ځانته مفهوم ولري، خو که تسلسل په کې وي هغه غزل نه نظم بولي، خو حقیقت دا دی چې اوس هم منفردې او مسلسلې غزلې دواړې شته او شاعران یې په شپږه تازګي او ښکلې وایي او د تغزل ښکلاوې په کې ځلېږي البته غزل نما نظم هغه شعر ته ویل کېږي (که د پخوانیو شاعرانو وي یاد اوسنیو)، چې یوازې بڼه یې د غزل وي یانې مطلع او مقطع ولري نو د پښتو یې لومړۍ، مسرۍ، آزادې او دوهمه د مطلع په قافیه وي، نور نو تغزل، غزاېږي، نازکي او ښکلاوې ونه لري

نور نوګران خلاند د نظم او غزل په ځانګړنو په او مو، بحث کړی، [illegible] هم یې د حمزه بابا د غزل بحث نه څېړلی دی.

تر دې وروسته د کتاب اصلي بحث او څېړنې ته را رسېږو چې هغه «د شلمې پېړۍ پښتو غزل په نوبو پړاوونو کې دی» دا ډېر د پام وړ بحث دی او تر تمهیدو وروسته یې د شلمې پېړۍ د پښتو غزل ځانګړتیاوې او نوښتونه څېړلي او د غزل د مطرح شاعرانو په غزلونو بحث کړی دی. زه یوازې د دې څېړنې په کې تر اختلاف ورسره لرم، ځکه ده یو شاعر یاد کړی او بیا یې د هغه د غزل ښکلاوې او ځانګړتیاوې شمېرلې دي، چې دې کار د ده څېړنې ته دلاکړې په ورکړې، نو که دا کار یې په دې ډول کړی وای، چې د شلمې پېړۍ د غزل ځانګړتیاوې او ښکلاوې یې یو په یو شمېرلې وای او بیا یې هغه شاعران یاد کړي وای چې دا ښکلاوې او نوښتونه یې پخوي، په دې ترتیب به د غزلو تحولات یو... یو شمېرل شوي او د هر تحول او بدلون رامنځته کوونکي به د بېلابېلو نوښتونو ډلې او لاروبان بېل شوي وای. مثلاً که ده لیکلی وای چې د شلمې پېړۍ په غزل کې نوي سمبولونه دود شول چې له هغه نه یو هم پښتونولي وه، په دې کې حمزه بابا، ولي محمد طوفان، اجمل خټک او ... مخکښان وو

یا دا وخت په غزل کې رومانیت غوړولی وکړ چې اشرف مفتون، یونس خلیل او نورو یې په پانګه وکړه او داسې نور

زما په ترتیب کې که خلاند صاحب یې وسې وروستی بحث د پښتو غزل راتلونکی ده چې ځوان غزلبول شاعر ته یې خوږې او پخې لارښوونې لري، خو خبره دا ده چې شاعر لارښوونې نه اوري، هغه خپل شعر وایي او که یې یې لوښتونه ګېري وي، هغه ادب شپږونکې را پرسېره کوي او انډول یې، یعنې اول شعر پیدا کېږي او بیا وروسته نه هغه نه قوانین او قواعد استخراجیږي او ادبي لوښتونه یې شمېرل کېږي نو دا اثر زما له نظره د ځوان غزل په باب نوی او له نوښته ډک اثر دی، نه په ځوانانو سره ډېره مرسته کوي او د غزل په ځمکه نوې رڼا وړ اچوي، زه خلاند صاحب ته مبارکي ورکوم چې پول یې ضروري کام او د ادب مینه وال یې لوستلو او په غور لوستلو ته رابولم. په درنښت

افغان اعلانات

شورای انکشافی قریه ده عربان ولسوالی گلدره در حلقه چاه نولری به عمق 150 متر نصب پایپ وفلتر ان به طور مکمل غرض داوطلبی قرارداد می دهد. شرکت های که خواهش قرارداد انرا داشته باشند ازنشراعلان افرهارا از شورای انکشافی قریه ده عربان ولسوالی گلدره یا به شماره های 0773723511 - 0777784034 و 0771104540 دریافت کرده میتوانند وخود شان ازنشراعلان الی یک هفته افرها را دو باره به شورای انکشافی قریه ده عربان بسپارند

◆◆◆◆

مدیریت اراضی ولسوالی سروبی موازی 625 مترمربع زمین بلند ابه بکر دولتی واقع کنج شیرخان را برای مدت پنج سال به اجاره میدهد اشخاص وافرادی که خواهش اجاره گرفتن انرا داشته باشند ازنشراعلان الی بیست ویک روز به مدیریت اراضی ولسوالی سروبی مراجعه نمایند.

◆◆◆◆

ریاست امور ساختمانی واداره ملکیت های وزارت دفاع ملی درسال 1392 بتعداد 500 پایه چوکی سه نفری را قرارداد مینماید. داوطلبان علاقمندان واجد شرایط می توانند معلومات بیشتر را از ریاست اکمال وخریداری وزارت دفاع ملی واقع خواجه بغرا مقیم گارد سابقه اخذ وبرای دریافت شرطنامه بعد ازنشراعلان الی ختم میعاد بیست ویک روز کاری مراجعه نمایند افرهایک روز قبل ازتاریخ ضرب الاجل تسلیم داده میشود جلسه افر گشائی به روز بیست ودوم دایر میگردد واز داوطلبان دارای اهلیت و واجد شرایط دعوت به عمل می اید تا افر های سربسته خویش را مطابق شرایط به لسان های دری پشتو برای اکمال پروژه متذکره ارایه نمایند روش تدارکات باز داخلی افرها مطابق زمان ضرب الاجل که درج شرطنامه می باشد الی ساعت 9 بجه قبل ازظهر به ریاست اکمال وخریداری وزارت دفاع ملی واقع بلاک نمبر 4 منزل اول اتاق نمبر 7 تسلیم داده میشود وافرهای دیر رسیده بعد از ختم ضرب الاجل پذیرفته نمی شود. تضمین افر مبلغ 300000- افغانی ویا معادل ان تضمین بانکی شرایط برای اهلیت تهیه اسناد تخنیکی مالی وقانونی می باشد

◆◆◆◆

ریاست معارف شهرکابل به ترمیم و رنگمالی تعمیر لیسه های مربوس هوتکی ونسوان ذبیحا طبق احجام کاری انجنیران انکشاف تعمیرات ضرورت دارد شرکت های ساختمانی که خواهش داوطلبی انرا داشته باشند درخواست های خویش را ازنشراعلان الی بیست ویک روز کاری به مدیریت عمومی تهیه وتدارکات واقع سرای غزنی کارته چهار سپرده شرطنامه را ملاحظه تضمین اخذ میگردد

◆◆◆◆

ریاست معارف ولایت کابل ازبودجه کمکی بانک جهانی ترمیم 20 پروژه در چهار ولسوالی ولایت کابل را به اساس داوطلبی باز داخلی وقانون تدارکات ملی قرارداد مینماید. ازشرکت های ساختمانی واجد شرایط دعوت بعمل میاید تا اسناد داوطلبی را دربدل 1000 افغانی پول غیرقابل بازگشت الی یک روز قبل از افرگشائی ازریاست معارف کابل واقع خوشحال خان مینه بدست اورند. افرگشائی پروژه مذکور 21 روز کاری بعد ازنشراعلان ساعت ده قبل ازظهر درریاست معارف تدویر یافته افرهای دیررسیده وانترنیتی پذیرفته نمی شود شرطنامه را ملاحظه نموده تضمین اخذ میگردد

◆◆◆◆

نثاراحمد دوباب هنگر مخروبه تصدی که روز موازی 10375 مترمربع زمین ملکیت ریاست عمومی تصدی ارزاق در پارک های صنعتی پلچرخی میباشد به شرط ترمیم رایگان از پول شخصی شان بدون مطالبه مصرف برای مدت سه سال به کرایه ماهانه مبلغ چهل هزار افغانی قبول دار شده است موسسات واشخاصی که به جایداد فوق ضرورت داشته کرایه بیشتر بپردازد درخواست های خویش را ازنشراعلان الی بیست وپنج روز به مدیریت عمومی تهیه وتدارکات ریاست ارزاق واقع جوار سیلوی مرکز سپرده خود شان به روز مزایده حاضر شوند شرطنامه را ملاحظه کرده میتوانند تضمین اخذ میگردد

◆◆◆◆

امریت ثبت اسناد و وثایق حوزه دوم به اطلاع اشخاص افراد مراجع ذیربط میرساند که سید محمد مولد علومی ولد عبداللطی به اندازه 347 مترمربع زمین را که واقع قلعه فتح الله خان میباشد ذوانیدی ترتیب می نماید. درصورتی که بالای مذکور یا جایداد شان کدام ادعا داشته باشند ازنشراعلان الی یکماه به امریت ثبت اسناد ووثایق حوزه دوم اطلاع دهند درغیران حق شکایت را نخواهند داشت.

◆◆◆◆

ریاست دیوان مدنی محکمه حوزه سوم کابل به اطلاع محمد برات ولد مراد علی مسکونه ناحیه ششم کابل میرساند تاجهت دعوی حقوقی [illegible] ارتباط نصب یک دربند حویلی واقع ناحیه ششم کابل ازنشراعلان الی بیست روز به ریاست دیوان مدنی محکمه حوزه سوم کابل حاضرشود درغیران فیصله غیابی صورت میگیرد وانگاه حق شکایت را نخواهد داشت

◆◆◆◆

ریاست فواید عامه ولایت لوگر درنظر دارد تا جغل اندازی واعمار دیوار استنادی سرک خامه قلعه سیدان پنجکهای که از اثر مابین تخریب گردیده درمسیر سرک عمومی کابل لوگر خطوط سرک عمومی کابل لوگر نصب علایم ترافیکی در شاهراه عمومی و ولسوالی ها را به قرارداد میدهد. اشخاصی که خواهش قرارداد انرا داشته باشند ازنشراعلان الی بیست ویک روز کاری به امریت فواید عامه ولایت لوگر مراجعه نمایند شرطنامه را ملاحظه کرده تضمینات اخذ میگردد

◆◆◆◆

ریاست امور ساختمانی واداره ملکیت های وزارت دفاع ملی امورات حفظ ومراقبت جنراتور شفاخانه شهید سردار محمد داود خان شفاخانه نمبر 2 ریاست ساختمانی روابط خارجه کادر وپرسونل تصدی مسلخ کلوپ عسکری مدیریت ملبوسات وریاست لوژستیک عهیبات و ستردرستیز را درسال 1392 قرارداد مینماید. داوطلبان علاقمند واجد شرایط ازتاریخ نشراعلان الی ختم 21 روز کاری میتوانند با درخواست خویش بریاست اکمال وخریداری واقع خواجه بغرا مقیم گارد سابقه مراجعه شرطنامه ومشخصات را اخذ افرها یک روز قبل از جلسه افرگشائی اخذ وجلسه به شکل داوطلبی باز ویاکت سربسته به روز 22 دایر میگردد افرها مطابق ضرب الاجل زمانی که درج شرطنامه مشخص گردیده الی ساعت 9 بجه قبل ازظهر به ریاست اکمال وخریداری واقع بلاک نمبر 4 منزل اول اتاق نمبر 114 تسلیم داده میشود افرهای دیررسیده بعد از ختم ضرب الاجل زمانی پذیرفته نمی شود. روش تدارکات داوطلبی باز داخلی تضمین افرمبلغ 400000- افغانی نقدا ویا بشکل بانک گرنتی به یکی از لسان های رسمی کشور دری یا پشتو اخذ میگردد

◆◆◆◆

(c) ketabton.com: The Digital Library

هیواد

HEWAD DAILY

ورځپاڼه

د ۱۳۹۲ ل د چنګاښ ۲۶ مه د ۱۴۳۴ ق د رمضان المبارک ۸ مه د 17/7/2013

د روژه ماتي او پیشلمي وختونه

چارشنبه	پیشلمي	۳:۱۱	روژه ماتي	۷:۱۲
پنجشنبه	پیشلمي	۳:۱۲	روژه ماتي	۷:۱۲

د بهرنیو اسعارو په مقابل کې د افغانۍ بیه

کابل د شهزاده سرای د صرافانو د رئیس د معلوماتو له مخې پرون له غرمې مخکې د بهرنیو پیسو په مقابل کې د افغانۍ ارزښت په دې ډول و:

یو امریکایي ډالر په 57/15 افغانیو پېرودل او په 57/20 افغانیو
یو انګلیسي پونډ په 85/40 افغانیو پېرودل او په 85/50 افغانیو
یو اماراتي درهم په 15/45 افغانیو پېرودل او په 15/50 افغانیو
یو یورو په 74/20 افغانیو پېرودل او په 74/30 افغانیو
یو سعودي ریال په 15/15 افغانیو پېرودل او په 15/20 افغانیو
زر هندي کلداره په 960 افغانیو پېرودل او په 970 افغانیو
زر پاکستاني کلداره په 550 افغانیو پېرودل او په 558 افغانیو
زر ایراني تومانه په 17/60 افغانیو پېرودل او په 17/70 افغانیو

هوا حالات

کابل	چارشنبه	لمر	لوړه 30°C	ټیټه 17°C	
//	پنجشنبه	لمر	لوړه 35°C	ټیټه 17°C	
لوګر	چارشنبه	لمر	لوړه 37°C	ټیټه 19°C	
//	پنجشنبه	لمر	لوړه 38°C	ټیټه 20°C	
پښور	چارشنبه	تندر او باران	لوړه 33°C	ټیټه 28°C	
//	پنجشنبه	لیز باران	لوړه 36°C	ټیټه 28°C	

افغانستان د نړیوالو رسنیو په هنداره کې

«د طالبانو مشران هم نه پوهېږي چې څه روان دي»

امریکایي والسټریټ ژورنال ورځپاڼه په افغانستان کې د سولې په اړه یوه مطلب کې لیکلي، د جنوب په تیښتې کې چې طالبانو په غېږ کې د سولې د خبرو لپاره سیاسي دفتر پرانیست، دا خبره زیاتې شوې، چې د هیواد جګړه به چې یوه لسیزه پېړۍ لاسي، او خبرو اترو لاره پرانیستې شوې، خو دغه خبرې ډېر ژر وروسته ودرېدې، چې افغان ولسمشر حامد کرزي سخت غبرګون وښود. راپور شوې، کرزي د طالبانو له لوري د اسلامي امارت د بیرغ او چوکاټ پر پورته کېدو او ... اعتراض په توګه د سولې په خبرو کې د خپل حکومت د پلاوي د نه ګډون خبره وکړه. د والسټریټ ژورنال په وینا، له هغه مهال راهیسې په توجه کې د طالبانو ...

قومندان هم ورته خبره کړې او ویلي یې چې، که موږ غواړو سوله وکړو، نو د څه لپاره جنګېږو. برېتانوي ټایمز ورځپاڼې بیا د افغانستان د بیارغونې په اړه یوه مطلب کې لیکلي، امریکا د خپلې نړیوالې پراختیایي ادارې «یو اېس اېډ» له لارې غوښتل د سړک جوړولو د یو لړ مهمې پروژې په عملي کولو سره د خلکو زړونه لاس ته راوړي چې؛ ګردېز له خوست سره ونښلوي او د حقاني شبکې د قدرت تر مرکزه ورسېږي. خو شپږ کاله وروسته چې د دغې پروژې لګښت درې چنده زیات شوی او ۲۳۰ میلیونه ډالرو ته رسېدلی، تراوسه یې بوازې څه باندې له درېیو یوه برخه بشپړه شوې ده. د ورځپاڼې په وینا، په افغانستان کې اداري فساد او د لوېدیځ بې ...

استازي په خوله پالي دي چې؛ دغه کار د کابل او واشنګټن له چارواکو سره په دې اړه چې، ایا د سولې په اړه مرهدلې پروسه به بیرته رالاوړندې شي که نه ګونګوسې ته لاره هواره کړې ده. ورځپاڼه لیکي، د طالبانو قوماندانانو چې په افغانستان کې د جګړې د موسم په لمبلې کې په جګړو اخته دي، په ... دوی هم نه پوهېږي چې څه روان دي. د افغانستان په جنوب لوېدیځ پکتیا ولایت کې د جګړې په ډګر کې د طالبانو د منځنۍ سطحې قوماندان وایي؛ دوی نه پوهېږي چې، مشران یې څه کوي، ځکه دوی په دې اړه نه پوهېږي. د والسټریټ ژورنال په وینا، په لوګر ولایت کې د طالبانو یوه بل ...

هدفه هڅونه په پام سره د دغې پروژې په تطبیق کې خنډ او د تګښتونو زیاتوالي له نا امنیو سره هم تړلې دي. د سړک جوړونې پر کارکوونکو د وسله والو له خوا حملې شوې؛ په ځینو مواردو کې سیمه ییزو جګړه مارانو ته پیسې ورکول شوي چې؛ دې لوټو کارونه لا خراب کړي دي. ټایمز لیکي، د افغانستان د قواید عامې وزیرلجیب الله اوزن د یو اېس اېډ پر هغې پرېکړې انتقاد کړی چې؛ د دغې پروژې قرارداد یې امریکایي کمپنیو ته ورکړی؛ خو هغوی یې کارونه نورو قراردادیانو ته ورکړي دي اوزن وایي، دوی له بانکي تضمین او بکونو سره راغلل او هغو کمپنیو ته یې کارونه ورکړل؛ چې تر ټولو ارزانه وې

د ټانکرو چلوونکي د کابل ...

د نفتي موادو د ټانکرو لو امنیت د ساتنې په ... پولیس پرغاړه دي. دغه چاره هغه مهال افغان کورنیو حکومتي پولیسو ته وسپارل شوه چې په تېرو څو کلونو کې د شخصي امنیتي کمپنیو کسانو په اړه حکومت له شکایتونه وشول. د کورنیو چارو وزارت ویاند صدیق صدیقي که څه هم د تیلو د ټانکرو د یو شمېر خاوندانو اندېښنې او شکایتونه پر ځای بولي خو ټینګار کوي چې دوی پر یو لړ داسې پلانونو کار کوي چې له مخې یې د ...

لویو لارو امنیت خوندي کړي. صدیقي وایي دوی هڅه کوي د ... ورکړي، غزني او زابل د لویو لارو د ساتونکو قواوو ... همکارۍ له وړه ... کومو کسانو چې ... [illegible]

[illegible]

سوداګر دې تر دوو نورو میاشتو پورې له ترکمنستانه ...

په پلیټ سره په یو اړخیز ډول نفتي توکي له ترکمنستانه د هرات ولایت ته لېږدوي او دغه مسله ددې سبب شوې چې افغاني ټانکرونه ودرول شي. د سوداګرۍ او صنایعو وزارت او دغه راز د سوداګرۍ خونې څرګنده کړه چې دغه ټانکرونه د افغان سوداګرو دي او هغوی د افغاني ټانکرونو په واسطه دلېږدونې دېپې دلوړوالي په دلیل دروند پاس په ورکولو سره د ترکمنستان په پلیټ سره له ټانکرونو څخه استفاده کوي. دوزیرانو شورا اقتصادي کمېټې، دتیلو دېپې د لوړوالي د مخنیوي او سوداګرو په برخه کې داسانتیا په مقصد پرېکړه وکړه چې ترنورو دوو میاشتو پورې دې سوداګرو ته اجازه ورکړل شي چې له ترکمنستانه نفتي توکو لېږدونې ته همغه شان دوام ورکړي او په دې فرصت کې دې دتیلو هغه ټانکرونه چې نفتي توکي له ترکمنستانه دهرات ولایت ته لېږدوي دصنفي اتحادیو په چوکاټ کې تنظیم شي او افغان دولت ته دې خپلې وجیبې اداکړي. دغونډې په بله برخه ...

کې، دننګرهار دشاوې دانکشافي شرکت دجوړولو طرحه دکرنې، اوبو لګولو وزارت له خوا کمېټې ته وړاندې شوه. دکرنې او اوبو لګولو وزیر ... د ننګرهار دشاوې انکشافي پروژې ... [illegible]

[illegible]

خادم الحرمین الشریفین دې د پاکستان حکومت له ترهګرۍ ...

ستاسو اعلیحضرت دلاربنوونو او مرستو غوښتونکي دي چې دهغو له برکته افغانستان پاکستان او سیمې ته سوله او ثبات راشي یوځل بیا ستاسو اعلیحضرت دپیرزوینو له امله دخپلې ...

مذهبي مراتب وړاندې کوم او دلوی خدای (ج) له دربار نه ستاسو اعلیحضرت ته اوږد عمر روغتیا غواړم په ټولو چارو ... کې بریالیتوب، د سعودي عربستان شاهي کورنۍ ته سرلوړي او دهغه هیواد ورور ملت ته سوکالي غواړم

د اطلاعاتو او فرهنګ وزارت د فرهنګ د ریاست خبرتیا

د زمري د میاشتې د اته ویشتمې نېټې، د هیواد د خپلواکۍ د بیرته ترلاسه کولو د کالیزې په ویاړ د ۱۳۹۲ هجري لمریز کال د ادبي او هنري جایزو سیالي، د تاریخ اود ادبي تحقیقاتو، شعر، داستان، طنز اونقد، ښکلو هنرونو، سینما، تیاتر، موسیقي، راډیو تلویزیون اود ژورنالیزم په برخو کې پیلېږي له مینه والو لیکوالو او هنرمندانو څخه غوښتنه کېږي چې خپل آثار دې د روان کال د زمري د میاشتې ترلسمې نېټې پورې د افغان فلم په ودانۍ کې د فرهنګ ریاست د ادبي او هنري جایزو ادارې ته وسپاري

د زیاتې خبرتیا لپاره دې ۰۷۹۹۴۳۵۴۰۲۴ ګڼه ټلیفون له لارې اړیکې ونیول شي.

اعلان وزارت اطلاعات و فرهنګ

وزارت اطلاعات وفرهنګ جمهوری اسلامی افغانستان ازوجوه عادی خویش در نظر دارد تا (پروژه تجدیدآهن پوش های بالای تعمیر ورنګمالی دیوار نمای سمت پارک وسایط وزارت) را تحت قرار داد نمبر (moic/ncs/002/92) ازطریق پروسه داوطلبی باز ملی (ncb) قرارداد نماید. داوطلبان شایسته واجد شرایط علاقمند میتوانند معلومات بیشتر ومجموعه مکمل شرطنامه را به زبان دری توسط درخواست تحریری ضم کاپی جواز معتبر شرکت ازمنزل پنجم مدیریت عمومی تهیه وتدارکات ریاست مالی واداری وزارت اطلاعات وفرهنګ ازساعت ۸ صبح الی ۴ عصر روزهای کاری مراجعه نموده شرطنامه بدست بیاورند.

شرایط شامل: قرارداد مشابه دریکی از ۵ سال اخیر به ارزش مبلغ 1000000 افغانی تکمیل ګردیده باشد.

آفر های سربسته باید عنوانی ادرس فوق الذکر ساعت ۱۰ قبل ازظهر مورخ ۲۶/۵/۱۳۹۲ تحویل داده شود. داوطلبی الترنتی مجازنیست وآفر های ناوقت رسیده رد خواهند شد. آفر ها درحضورداشت داوطلبان ویانمایندګان شان ساعت ۱۰ قبل ازظهر مورخ ۲۶/۵/۱۳۹۲ ګشوده میشود. تمام آفر ها باید همرا باتضمین آفر به مبلغ 73000 افغانی، هفتادوسه هزار افغانی، شامل باشد.

له پاکستانه د اورپکو راوښتلو روان کال ...

موسم لا پای ته نه دی رسېدلی، خو په خبره یې افغان ځواکونه د دې توان لري، چې د وسله والو پر وړاندې مقاومت وکړي او د امنیتي ستونزو او ټاکنو له د امنیتي چمتوالي چارې په سم ډول پر مخ یوسي.

د وسلو راغول: د بي بي سي د یوې پوښتنې په ځواب کې جنرال عظیمي وویل، د ولسمشر کرزي د فرمان له مخې د افغان پوځ لپاره د درنو وسلو پر راغونډولو کار روان دی، چې تر اوسه د یو شمېر روسي ټانکونو او توپونو په ګډون یوه

اندازه وسلې راغول شوې دي. افغان ولسمشر خو میاشتې وړاندې دفاع وزارت ته امر کړی و، چې د اړتیا له مخې یو شمېر پخوانۍ وسلې ورغوي. نوموړي د دې کار لپاره یې ۶۰ میلیونه ډالر ځانګړي کړي وو. جنرال عظیمي وویل، هندوستان له افغانستان سره د سټراتیژیک تړون په لړ کې د افغان ځواکونو په روزنه او سمبالښت کې خپلې همکارۍ روانې ساتي. نوموړي د یوې پوښتنې په ځواب کې وویل چې د افغان پوځ په لیکو کې د مېرمنو د

حضور لپاره د اسانتیاوو له برابرولو سره سره دوی په دې برخه کې له ستونزو سره مخامخ دي. جنرال عظیمي وویل، او سمهال په افغان پوځ کې شاوخوا زر ته مېرمنې دنده تر سره کوي، چې اړتیا ته په کتو کافي نه دي. دفاع وزارت دغه څرګندونې په داسې وخت کې کوي، چې تېره میاشت د امنیتي مسؤلیتونو د مشرتابه چارې افغان ځواکونو ته وسپارل شوې او ټاکل شوې، چې راتلونکي کال تـه د نړیوالو ځواکونو د جګړه ییز ماموریت په پای ته رسېدو د ټول هېواد د امنیت ساتلو چارې دغو ځواکونو ته وسپارل شي.

د ولایتونو له مخې د محصلانو د منلو د ونډې ...

چې په نورو ولسونو کې هم له زیاتو تګښتونو سره سره دغه شان لویو جرګو جوړولو تمهیدو ملي مسئلو د حل کولو لپاره کومه ګټه نه ده رسولې خو ځینو سناتورانو جوړول یې له امریکا سره د امنیتي تړون دلاسلیک کولو په برخه کې د خلکو نظر غوښتنې اود هیواد د روانو حالاتو څرګېدو لپاره ونه کړل. دغه راز په غونډه کې د افغاني پیسو دارزښت دټیټوالي اود هیواد د ځینو نورو مسئلو په باب اندېښنه څرګنده شوه او دملي اقتصاد کمېسیون موظف کړای

الرحمن دامر بالمعروف اونهي عن المنکر د یوې اداري د جوړولو په باب د لیکلي پیشنهاد د وړاندې کولو په ترڅ کې، په اسلامي سیستم د ټاکنو دمعیارونو په اړوند له ځینو رسنیو څخه وغوښتل چې درو ژې د مبارکې میاشتې په حرمت دې دستدرو له خپرولو څخه ډډه وکړي او پرځای دې ارزښتناک دیني مطالب خپاره کړي دغه راز په غونډه کې د جوماتونو په ځینو موذنینو انتقاد وشو چې دروژه ماتي او سپېده داغ په وختونو کې دحج او اوقافو وزارت له خوا

په جوماتونو کې دې دبرابر شوي مهال وېش په تطبیق کې هراړخیزې هلې ځلې وکړي دغونډې په پای کې د ملي شورا ددواړو مجلسونو د مختلط هیئت له خوا دانتخاباتي قوانینو د تصویب له امله هیله وشوه چې ډېر ژر دغه دواړه قوانین د جمهور رییس له خوا توشیح شي چې درښتینو انتخاباتو وسایل چې د خلکو روا غوښتنه ده، برابر شي په غونډه کې په ځینو وزیرانو په تېره بیا د کورنیو چارو په وزیر نیوکه وشوه چې د ملي شورا په وړاندې همغه شان په بې ننو پیري سره عمل کوي ان درسمي کتنو په وخت کې دخپل کار دفتر ته نه حاضرېږي

شو چې دغه اندېښنې دې په دقیقه توګه وڅېړي اود نتیجې په باب دې رپوټ وړاندې کړي او هم سناتور مولوي حبیب

برا برشوي مهال وېش په پام کې نه نیسي او په نه پاکلو وختونو اذان کوي او د حج او اوقافو له وزارت څخه وغوښتل شول چې

ټینګار وشو چې په پارلماني چارو کې ددولت وزیر اود جمهوري ریاست مقام دې په دې باب څېړنې وکړي

بهرني لنډ خبرونه

میرکل له امریکا څخه د ربښتینې ژمنې تمه لري

د جرمني صدراعظمې انګلا میرکل له امریکا څخه غوښتي، چې د استخباراتي ماموریت پر وخت د دغه هېواد ملي قوانین مراعات کړي. میرکل د امریکا د استخباراتي ادارې د پخواني کارکوونکي اډوارډ سنوډن له خوا د

امریکا د استخباراتي ادارې NSA د رسوایي په ارتباط وویل چې دا د امریکا له حکومته په دې اړه د پوره وضاحت غوښتنه کوي. دې له یوه جرمني تلویزیون سره په مرکه کې وویل چې د دوستو ملکرو په توګه باید یو پر بل اعتبارهم وشي. میرکل همدارنګه وویل، د دې لپاره چې د اتلانټیک کاروونکي له استخباراتي ادارو څخه په ښه ډول سره وساتل شي، باید په اړوندو کې د شخصي احوالو او معلوماتو مقررات سخت شي.

برما وایي «ټول سیاسي بندیان خوشي کوي»

د برما ولسمشر ویلي، چې د روان ۲۰۱۳ کال تر پایه به ټول سیاسي بندیان خوشي کړي. ولسمشر تین سین دا څرګندونې برتانیا ته د خپل لومړي سفر پرمهال له لندن کې د برتانیا له لومړي وزیر ډیویډ کامیرون سره تر خبرو وروسته کړې دي. برما، چې په میانمار مشهوره ده، وروسته تر هغه، چې د ۲۰۱۰ په مارچ کې تین سین ولسمشر شو، سلګونه سیاسي بندیان خوشي کړل. بیا وروسته، داسې انګېرل کېده، چې ګنې د سیاسي

او پوځي اړیکو غوړېدل په ګوته شوي. وړاندې، د برتانیا لومړي وزیر ډیویډ کامیرون د برما ولسمشر ته ویلي وو، چې په برما کې د بشري حقونو په برخه کې او چټو او لویو ګامونو اخیستلو ته اړتیا ده. ځکه په

بندیانو خوشي کول په هېواد کې د روانو سیاسي اصلاحاتو د نړۍ یوه برخه ده. د برما ولسمشر ویلي، چې یوې ځانګړې کمېټې د هر سیاسي بندي د قضیې څېړل پیل کړي دي. برتانیا ته د برما د ولسمشر د سفر موخه د دواړو هېوادونو د اقتصادي راکړې ورکړې

برما کې د بودایي اکثریت ډلو له لوري له روهینګا مسلمانانو سره د ناوړه چلند په اړه ډېر خواشیني دي. تېر کال د راخین ولایت په هڅه وړانو کې ۲۰۰ مسلمانان ووژل شول او لسګونه زره نور د خپلو کورونو او مېنو پرېښودو ته اړ شول.

پوتین: د امریکا د فشار له امله سنوډن په مسکو کې پاتې دی

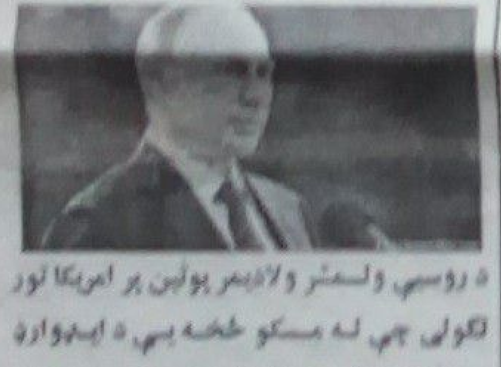

د روسیې ولسمشر ولادیمیر پوتین پر امریکا تور لګولی چې له مسکو څخه یې د ایډوارډ سنوډن د وتلو مخه نیولې ده. پوتین سنوډن د «هیواد اختر ته نه غوښتلی ملګری» سره تشبیه کړی دی. پوتین په فنلنډ کې ځرګندونو ... له د ویناپر مهال وویل چې سنوډن د امریکا له کبله د مسکو په هوایي ډګر کې بند پاتې دی. پوتین ټینګار وکړ له چې سنوډن پرواز

وکړ، دا خبره یې له معلومه شوه او زموږ امریکایي ملګرو د هغه د نورو پروازونو مخه ونیوله. د امریکا د استخباراتي ادارې پخواني کارکوونکي سنوډن، څکه تر اوسه په روسیه کې پاتې دی چې امریکا پر ټولو هغو هېوادونو چې هغه ته د سیاسي پناه ورکولو په فکر کې دي فشار ډېر کړی دی. سنوډن د خپل هېواد د ملي امنیت هغه پروسه افشا کړه چې له مخې یې په دغه هېواد او تر هغه دباندې مخابراتي او انټرنټي اړیکې څارلې. هغه له امریکا څخه هانکانګ او وروسته مسکو ته والوت، خو له هغه خایه یې نه غوښتل چې بل هېواد ته سفر وکړي.

د بنګله دېش جګپوړی اسلام پالی ګرم ختلی

د جنګي جرمونو یوې محکمې اسلام پالي مشر غلام اعظم د پاکستان پر وړاندې د بنګله دېش د ۱۹۷۱ کال د خپلواکۍ له جګړې سره په تړاو په ۵ جرمونو ګرم ګڼلی دی. غلام اعظم د دغې جګړې پر مهال د تولوژلي او جنسي تېري په پېښو کې په ښکېلتیا په ۹۰ کاله بند محکوم شوی دی. د بنګله دېش د لویې اسلامي ډلې جماعت اسلامي پلویان، چې ده یې له ۱۹۶۹ تر ۲۰۰۰ کال پورې مشري کړې له حکم وړاندې له پولیسو سره نښتي کړې دي. دا ګیلې دي

دغه ګوند د اوسنیو او پخوانیو مشرانو پر وړاندې پنځم جزایي حکم دی محکمې ښاغلي اعظم، چې ۹۰ کلن دی، د توطیې، پلاټونې، پاروني او هم د وژنو په مخنیوي کې د ناکامۍ له امله په پنځو جرمونو ګرم ګڼلی دی.

جنوبي او شمالي کوریا د کایزونګ پر سر خبرې کوي

شمالي او جنوبي کوریا له څو میاشتو راهیسې دګډ ډول شوي اقتصادي ځانګړي ساحې کایزونګ د بیرته خلاصولو په اړه سره خبرې کوي. جنوبي کوریا شوراي داسې موافقه رامنځته شي چې د پیونګ یانګ کمونستي رهبري به آینده کې دغه صنعتي پارک په یو اړخیز ډول سره ونه تړي. شمالي کوریا په اپریل کې له دغه صنعتي پارک څخه خپل ټول ۵۳۰۰۰ کارګران ایستلي وو

له بهرنیو منابعو څخه

د پوهنې وزارت د تخنیکي او مسلکي زده کړو د معینیت خبرتیا

د پوهنې وزارت د تخنیکي او مسلکي زده کړو معینیت په پام کې لري چې د پرمختیایي پروګرامونو په لړ کې د (Voucher) د زده کړې د برنامې له لارې یو شمېر هغه ښځینه او نارینه خوانان چې د تخنیکي او مسلکي زده کړو له انستیتوټونو او مکتبونو څخه له دولسم او څوارلسم ټولګي څخه په روان کال کې فارغ شوي او یا د فراغت په درشل کې وي د آزموینې له لارې په ځنې برنامه کې تنظیم کړي. مینه وال کولای شي د روان کال د چنګاښ د میاشتې په ۲۹، ۳۰ او ۳۱ مه چې د ۲۰۱۳ میلادي کال د جولای د میاشتې له ۲۰، ۲۱ او ۲۲ مې سره سمون خوري د نوم لیکنې لپاره او دغه راز د ۱۳۹۲ کال د زمري د میاشتې په ۷ مه چې د ۲۰۱۳ میلادي کال د جولای د میاشتې له ۲۹ مې سره برابره ده د آزموینې د نیولو په موخه د سهار په نهو بجو په دارالامان کې د اداري مدیریت انستیتوت (نیما) کتابخانې ته ورشي. د اړیکې شمېره (077946299).

افغان اعلانات

ګڼې ګڼې وله

دورځپاڼو رئیس	ډاکټرشمس الحق آریان فر	۰۷۹۹۳۲۵۸۵۰
رئیس او مسوول مدیر	احمد زلمی شهباز	۰۷۰۰۰۷۸۵۷۸ / ۰۲۰۲۳۰۲۱۳۰
مرستیال	شاولي قرار	۰۷۹۹۳۱۴۵۰۶ / ۰۲۰۲۳۰۲۱۲۹
سرپرست مسوول سکرتر	شیرمحمد نظري	۰۷۷۲۰۳۶۷۱۵
ډیزاین	احمدشاه سخي	۰۷۹۹۵۶۶۲۸۵

سیدیوسف «شریفي»
محمد صادق قلندري
میر مسجدي عزيزي
قسیم «آرون»

برېښنالیک hewad1948@yahoo.com

Dr: shamsulhaq Aryanfar, Head of Govt. Dailies

Editor –in-chief: Ahmad Zalmai (Shahbaz) 0700078578

Deputy: Shah Wali "Qarar"

د ورځپاڼې د وېش څانګه ۰۷۰۷۹۶۰۱۷۱ - ۰۲۰۲۳۰۰۳۳۷

چاپځای: د ازادۍ مطبعه

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library